

ศก 2511 / 9

ลิขสิทธิ์ของผู้แต่งหนังสือ

คำบรรยาย

ของ

ม.ร.ว. เสณีย์ ปราโมช

กรมศิลปากรจัดพิมพ์

พ.ศ. ๒๕๑๑

ลิขสิทธิ์ของผู้แต่งหนังสือ

คำบรรยาย

ของ

ม.ร.ว. เลื่อน ปราโมช

กรมศิลปากรจัดพิมพ์

พ.ศ. ๒๕๑๑

ลิขสิทธิ์ของผู้แต่งหนังสือ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

บรรยาย

พิมพ์ครั้งแรก กรมศิลปากร พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๑๑

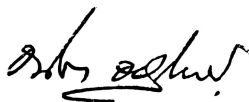
คำนำ

ภายหลังที่ ฯ พณ ฯ จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้ทำพิธีเปิดหอสมุดแห่งชาติท่าवासูกรี ถนนสามเสน เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๙ แล้ว หอสมุดแห่งชาติก็ได้ให้บริการในการอ่านการศึกษาค้นคว้าหนังสือและเอกสาร แก่ นักเรียนนักศึกษาและประชาชนโดยกว้างขวาง และยังได้ขยายวงให้เข้าอ่านและศึกษาค้นคว้าเพิ่มขึ้น นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ในหอสมุดแห่งชาติยังได้กำหนดให้มีกิจกรรมพิเศษขึ้นเป็นประจำ เดือน เช่น จัดนิทรรศการหนังสือและเอกสารบ้าง จัดแสดงศิลปกรรมบ้าง เชิญท่านผู้รู้มาสวดและอ่านทำนองบทร้อยกรองบ้าง จัดให้มีอภิปรายและเชิญท่านผู้รู้มาบรรยายและแสดงปาฐกถาบ้าง เป็นการชักจูงและส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ เป็นพิเศษออกไป

โดยเหตุที่กรมศิลปากร ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ตามอนุสัญญากรุงเบอร์น์ และเพื่อที่ประชาชนทั่วไปจะได้ทราบเรื่องเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวโดยแพร่หลาย กรมศิลปากรจึงได้เรียบเรียง เชิญ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช มาบรรยายเรื่อง ลิขสิทธิ์ของผู้แต่งหนังสือ ท่านก็เมตตาบรรยาย ณ ห้องประชุมหอสมุดแห่งชาติ

ท่าवासกรี เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ในวันนั้นมี
ประชาชนตลอดจน พระภิกษุสงฆ์สนใจเข้าฟังคำบรรยายกันมาก
มายจนล้นออกมานอกห้องประชุม ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องติดตั้งเครื่อง
ขยายเสียงไว้ข้างนอกให้ผู้เข้าฟังในห้องประชุมไม่ได้ ให้มี
โอกาสได้ฟังภายนอกห้องประชุมด้วย และเมื่อจบบรรยายแล้ว
ยังเปิดโอกาสให้ผู้เข้าฟังซักถามได้อีก ปรากฏว่ามีผู้สนใจซักถาม
หลายท่านและท่านผู้บรรยายก็ได้ชี้แจงตอบให้เป็นທີ່กระจ่างแจ้ง
ด้วยความยินดีจนหมดเวลา

ข้าพเจ้าพิจารณาเห็นว่า คำบรรยาย เรื่อง ลิขสิทธิ์ของผู้
แต่งหนังสือ เป็นประโยชน์โดยตรงแก่นักศึกษาและประชาชนผู้
เกี่ยวข้องจำเป็นต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและ
ศิลปกรรมอยู่ด้วย จึงขออนุญาตท่านผู้บรรยายจัดพิมพ์เป็นเล่มขึ้น
เผยแพร่ ซึ่งท่านผู้บรรยายก็ยินยอมอนุญาตให้กรมศิลปากรจัดพิมพ์
เผยแพร่ได้ตามประสงค์ ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความขอบพระคุณ
ท่านผู้บรรยายไว้ในที่นี้ด้วย.

กรมศิลปากร

๙ มิถุนายน ๒๕๑๑

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช

กำลังบรรยาย

เรื่อง

ลิขสิทธิ์ของผู้แต่งหนังสือ

ห้องประชุมหอสมุดแห่งชาติ

เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๑๑

ประชาชนผู้สนใจกำลังฟังบรรยายเรื่องลิขสิทธิ์ของผู้แต่งหนังสือ

พระภิกษุสามเณร ข้าราชการ นักศึกษา และประชาชน
กำลังฟังคำบรรยาย ณ ห้องประชุมในหอสมุดแห่งชาติ ท่าわสุกรี พระนคร
เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๑๑

ลิขสิทธิ์ของผู้แต่งหนังสือ

ลิขสิทธิของผู้แต่งหนังสือ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

มรณาย

ณ ห้องประชุม ในหอสมุดแห่งชาติ ท่าราชวรดิฐ

เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๑

เรื่องลิขสิทธิของผู้แต่งหนังสือที่ผมได้รับเชิญให้มาแสดงปาฐกถาวันนั้น นับว่าเป็นเรื่องใหม่ ซึ่งดูเหมือนจะไม่เคยมีใครพูดไว้ เป็นเรื่องน่าสนใจและควรสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะทุกวันนี้มีคนเขียนหนังสือกันมาก สิทธิของผู้แต่งหนังสือรวมตลอดทั้งข้อจำกัดสิทธิต่างๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอย่างไร ผู้แต่งหนังสือโดยทั่วไปดูเหมือนจะไม่รู้ ความจริงผมเองก็ยังไม่ค่อยรู้เหมือนกัน ทั้ง ๆ ที่เป็นผู้แต่งหนังสือด้วยคนหนึ่ง

ตั้งแต่ท่านนั้นก็หาไม่ได้ ยุคนั้นเป็นยุคศิลปะเฟื่องฟูในเมืองไทย โดยเฉพาะศิลปะแผนกวาดเขียน แกะสลัก มีศิลปินเขียนรูปออกแสดง และเลี้ยงค็อกเทลกันบ่อย ๆ ให้คนไปดูกินฟรีเสียด้วย เขียนรูปกันมากมาย จนกระทั่งสำหรับศิลปินทุนน้อยไม่มีที่จะแสดง และไม่มีสตางค์

จะเลี้ยงคือกเทลแขก ถึงกับนำไปวางแสดงแบกับดิน
และขายกันข้างถนนก็มี โดยเฉพาะที่ โบสถ์ฝรั่งปลายถนน
ร่วมฤดี และก็เป็นที่น่ายินดีที่มีคนอุดหนุน ทั้งฝรั่ง
และไทย ผมเองทั้ง ๆ ที่เขียนรูปเป็นเหมือนกัน ยังถูกอุด
เข้าไป ๒ — ๓ รูป และถูกหนุนเงินออกไปจากกระเป๋
๒—๓ พันบาท แผนกบินและแกะสลักต่าง ๆ ก็น่าดู เช่น
รูปนายจันทนวดเขียวแห่งบ้านบางระจัน เห็นกำลังแกะ
สลักกันอยู่ที่โรงหล่อกรมศิลปากร หน้าประตูวิเศษ-
ไชยศรี ตัวโตกว่าคนจริงหลายเท่า วิจิตรกรรมเหล่านี้
ศิลปินทั้งหลายได้ทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจประดิษฐ์
ขึ้นมา ปัญหาจึงมีว่า เขามีสิทธิ์หวงห้ามมิให้คนอื่น
ลอกเลียนจำลองได้แค่ไหนเพียงใด ซึ่งเป็นปัญหาที่ศิลปิน
ควรจะรู้ไว้เป็นจำพวกแรก มิฉะนั้นก็จะถูกนักค้าตุ๋น
เอาผลงานไปกินเสียเปล่า ๆ ศิลปินส่วนมากเป็นคน
ประเภทซุบซอม รูปร่างเหมือนขี้ยา แต่ที่แท้ถูกคนที่ไม่ใช่
ศิลปินสูบเลือดกิน บางทีจะเป็นเพราะไม่รู้กฎหมาย
เรื่องลิขสิทธิ์กระมัง

บางคนทราบอยู่แต่รู้ว่า ระหวางนั้นผมเองเขียนเรื่อง
ก๊อปตัวเอง ลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ในกรันไต้หวัน

ให้คุณประยูร^(๑) ผู้เขียนการ์ตูนสยามรัฐ ช่วยเขียนการ์ตูน
แสดงท่าต่าง ๆ ในการเดินกัฟากอปให้ วันหนึ่งคุณประยูร
มารายงานว่า แกเขียนการ์ตูนการเมืองไว้รูปหนึ่งเป็นรูป
ผู้ชาย ดูเหมือนจะแต่งฟอร์มข้าราชการ กำลังขับขรถ
ตึกตื้อ มีสภาพตึงเครียดมาข้างหลัง คุณประยูรว่า
เผอิญเหนื่อยเดียว ถูกเจ๊กหรือญี่ปุ่นจำไม่ได้แน่ เอาการ์ตูน
ไปขายกินเสียแล้ว คือ นำไปลงเป็นรูปโฆษณาขายรถ
ตึกตื้อยี่ห้อหนึ่ง มีข้อความว่ายังขยงมน ทงนหมายควม
ถึงรถตึกตื้อ ผมบอกว่า ถ้าจะมีอะไรก็มอบให้คุณวีรชัย^(๒)
ทนายไปจัดการก็แล้วกัน คุณประยูรมองหน้าคุณ วีรชัย
อาจเห็นตามัน ๆ อยากได้ค่าทนาย เลยเงยไป แต่เมื่อ ๒-๓
วันมานเองมาหาผมอีกพูดว่า อาจารย์ ผมเป็นความฟ้องเขาว่า
ละเมิดลิขสิทธิ์เอาการ์ตูนของผมไปใช้ ครั้นถึงเวลาเบิกความ
ในศาล ศาลถามผมว่าคนเขาเอาการ์ตูนไปใช้เหนื่อยเดียว
มันเสียหายที่ตรงไหน ศาลถามผมอย่างนั้น ผมก็ไม่รู้จะตอบ
อย่างไร เสร็จปาสู่กถานแล้วมเวลาให้ผู้ฟังถามคำถาม จะ
เอาเรื่องนี้ไปถามกนตอนท้ายดี หรือจะให้ผมถามเองตอบเอง
เดี๋ยวนิด ไหน ๆ ถามขึ้นมาแล้วก็ตอบเสียดีกว่า ผมบอก

(๑) นายประยูร จรรยาวัณ

(๒) นายวีรชัย ศิริสุนทร

คุณประยูรว่าทำไมไม่ตอบคำว่า ผมเป็นคนเขียนการตูน
ทั้งที่ ใครจะคัดลอกเอาไปโฆษณาซ้ำควรจะเอาค่าตอบแทน
ให้ผมบ้าง แต่มันเอาของผมไปใช้เฉย ๆ โดยไม่ได้บอกกล่าว
ขออนุญาตหรือให้ค่าตอบแทนผมเลย นี่แหละครับที่ผม
เสียหาย ทำไมคุณประยูรไม่ตอบคำถามอย่างนั้น และผมเองก็
นึกอยู่ในใจว่า ซ่อนค่าควรจรรู้เอง ทำไมไปถามคุณประยูร
เข้าไม่ทราบ จนตอบไม่ได้ คุณประยูรว่า ผมไม่รู้จะตอบ
อย่างไรก็เลยตอบคำถามไม่ได้ ซักกันต่อไปได้ความว่า เรื่องนี้
เป็นความกันเมื่อ ๓๐ ปี มาแล้ว แต่แต่งว่าเรื่องควรรู้ กลับ
ไม่รู้ เป็นที่เสียหายแก่ตนเอง

ที่นี้มาลองพิจารณากันถึงลักษณะทั่วไปของลิขสิทธิ์
เสียก่อน เพื่อจะได้รู้ว่าเป็นสิทธิอย่างไรในกฎหมาย

ลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งตามความหมายในประ-
มวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๔ กฎหมายมาตรานี้
บัญญัติว่า ทรัพย์สินนั้นท่านหมายความรวมถึงทรัพย์สินและ
วัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ สำหรับทรัพย์สิน
มีมาตรา ๔๔ นิยามไว้แล้วว่า โดยนิคินัยได้แก่วัตถุมีรูปร่าง
ซึ่งไม่ได้กล่าวต่อไปว่าจะต้องมีราคาและอาจถือเอาได้ แต่

เมื่อไปว่าถึงทรัพย์สินในมาตรา ๘๘ มีบัญญัติว่า ทรัพย์สิน
หมายรวมไปถึงวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้
กฎหมายเข่นดังนี้ คนธรรมดาจึงไม่ค่อยเข้าใจ เป็นเหตุให้
พวกณ-ทนายทั้งหลายมีทางหาข้ออ้างมาใช้มากิน เพราะเขา
ต้องมาปรึกษา พูดกันตามภาษาคนธรรมดา เมื่อจะถืออะไร
เราถือได้เฉพาะวัตถุมีรูปร่าง เช่นถือหนังสือเล่มหนึ่งอย่างทณ
กำลังถืออยู่ หรือถือไม้กอล์ฟเวลาดันกอล์ฟ เพราะดังเหล่านี้มี
รูปร่าง เราจึงถือมันได้ แต่ทำไมกฎหมายไม่พูดถึงการถือ
ดังเหล่านี้ กลับไปพูดถึงการถือวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งไม่มีใคร
จะถือได้ เพราะกฎหมายชอบเขียนไปในทางที่คนธรรมดา
ไม่เข้าใจนี้แหละ คนทั้งหลายจึงมักจะเรียกนักกฎหมายว่า
เจ้าถ้อยหมอความ คือเป็นมนุษย์ประเภทที่ไม่เข้าใจใจนัก
เพราะพูดเก่งแต่ฟังไม่รู้เรื่อง

แต่ถ้าได้ศึกษามาตรา ๘๘ แล้ว เราจะเห็นได้ว่า คำ
ว่าถือเอา ไม่ได้หมายความว่าจับต้องถือเอาด้วยมือ แต่
หมายถึงการถือสิทธิ ในคำแปลภาษาอังกฤษใช้คำว่า
appropriated ซึ่งแปลว่าถือสิทธิเอาเป็นของตน และเมื่อ
อยู่ในประเภทเป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง คือ เป็นนามธรรม ไม่ใช่

รูปธรรมทรัพย์สินประเภทหนึ่งซึ่งได้แต่จำพวกสิทธิที่เราอ้าง
พูดกันอยู่นั่นคือลิขสิทธิ์ (copyright) หรืออย่างอื่นที่มีกฎหมาย
รับรอง คือ สิทธิในเครื่องหมายการค้า (trade mark) และ
สิทธิในอุตสาหกรรมบัตร (patent right) อย่างหลังที่กล่าว
ในเมืองไทยขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายรับรองทรัพย์สิน
ประเภทที่ไม่มีรูปร่างดังที่มานี้ กฎหมายฝรั่งเศสเรียกว่า
meuble spirituel ขอแปลว่าอรูปสมบัติ

ตามที่กล่าวมาจะดังที่ได้ว่าทรัพย์สินบุคคลมี
กรรมสิทธิ์ในกฎหมายนั้นโดยทั่วไปเป็นวัตถุตัวตนรูปร่างที่
จับต้องได้และเก็บรักษาหวงกันได้ เช่นธนบัตรในกำปั้นเก็บเงิน
กระป๋องได้ไว้ในคอกควาย แต่สิ่งอื่นอย่างคือสมบัติเป็นวัตถุ
ไม่มีรูปร่างนั้นเป็นแต่สิทธิไม่มีรูปร่างตัวตนจะจับต้องได้ จะ
เอามาเก็บเข้ากำปั้นรักษาไว้ก็เก็บไม่ได้ แต่เพราะมีกฎหมาย
รับรองจึงหวงห้ามกันได้ ขยายเอาดังที่กล่าวได้ และถ้า
มีใครมาละเมิดก็มีสิทธิฟ้องร้องกันได้ในโรงศาล

เพราะทรัพย์สินประเภทที่เป็นวัตถุไม่มีรูปร่างเป็นแต่
สิทธิ จึงต้องมีกฎหมายรับรองแล้วจึงจะเป็นสมบัติ
หวงห้ามกันได้ กล่าวโดยเฉพาะสำหรับเมืองไทยเราเวลานี้

ยังไม่มีกฎหมายรับรองสิทธิในอุตสาหกรรมบัตร จึงไม่มีใครอาจ
ถือเอาได้เป็นทรัพย์สินและหวงห้ามกันไม่ได้ หากมีการละเมิด
ก็ฟ้องร้องกันไม่ได้ในโรงศาล (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๘/๑๒๓,
๓๕๓/๒๕๑๐)

นานมาแล้ว ประมาณ ๑๐ กว่าปีมานี้ มีลูกความ
มาปรึกษาความเรื่องหนึ่ง เป็นคนไทย และเป็นนักค้นคว้าทาง
วิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะประเภทเครื่องจักรกล ได้ความว่า
ลูกความคนคิดประดิษฐ์เครื่องยนต์เผาหิวที่ใช้ได้ดีเป็นพิเศษ
กว่าเครื่องยนต์เผาหิวของญี่ปุ่นซึ่งใช้อยู่ในเวลานั้น คิดดำริจ
มีแบบมีแปลนพร้อม ไม่มีช่างในเมืองไทยจะสร้างขึ้นเป็นเครื่อง
จักรเอามาขายได้ ผู้ประดิษฐ์จึงส่งแบบแปลนไปจ้างเขาทำ
เป็นเครื่องจักรญี่ปุ่น เท่าที่จำได้ดูเหมือนจ้างทำมาทดลอง
ขายดูก่อน ๕ เครื่อง แต่ปรากฏว่าญี่ปุ่นลอกเลียนแบบทำดั่ง
เข้ามาขายในเมืองไทยตั้ง ๑๐๐ เครื่อง ได้กำไรเหลือหลาย
ด้วยผู้เป็นต้นคิดนั้น เมื่อคิดบัญชีค่าใช้จ่ายที่ได้ลงทุนลงรอน
ไปแล้ว ขายเครื่องยนต์เผาหิว ๕ เครื่องแล้วปรากฏว่าขาดทุน
เขามาปรึกษาว่า จะมีทางฟ้องร้องกันได้หรือไม่ ผมก็ได้แต่
ตอบว่า ในเมืองไทยยังไม่มีกฎหมายรับรองให้สิทธิประเภทนี้
เป็นทรัพย์สิน จึงไม่มีทางจะฟ้องร้องกันได้

พูดกันมาเป็นเรื่องลิขสิทธิ์ สิทธิในเครื่อง
 หมายการค้ากับสิทธิในอุตสาหกรรม หลายอย่างนัก
 บางท่านอาจแยกไม่ออกว่าต่างกันอย่างไร เช่น ผมแต่ง
 หนังสือ *ก๊อปตัวเอง* ขึ้น ถ้าจะหวงผมหวงได้ คือ หวงไว้พิมพ์
 ขายนักก๊อปเอาสตางค์มาใช้ ใครเอาของผมไปพิมพ์ขาย
 โดยไม่ให้สตางค์ผมเป็นค่าเขียน ผมฟ้องเรียกค่าเสียหาย
 ได้ อย่างนี้เรียกค่าลิขสิทธิ์ ที่นี้ไม่ใช่เรื่องแต่งหนังสือ
 แต่เป็นเรื่องใช้ตัวหนังสือหรือรูปภาพทำเป็นเครื่องหมาย
 ปิดสินค้า ใครเห็นใครรู้ว่าเป็นสินค้าของเราผลิตขาย
 เช่น ผลิตวิสกี้ออกขายให้ชื่อว่าเย็นเฮ หรือใช้รูปภาพคน
 ถือแก้วเหล้าทำตาเหล่ เป็นสุราขายดีมีคนนิยมรับประทาน
 เมื่อได้นำไปขึ้นทะเบียนไว้ถูกต้องที่กรมทะเบียนการค้าแล้ว
 คนอื่นผลิตวิสกี้ออกมาขาย ใช้ชื่อว่าเย็นเฮ หรือใช้คนถือ
 แก้วเหล้าทำตาเหล่ เราฟ้องขอให้ระงับและเรียกค่า
 เสียหายได้ ส่วนเรื่องอุตสาหกรรมที่ยังไม่มีกฎหมายรับรอง
 นั้น ก็เช่นหม่อมเทพฤทธิ์^(๑) แก่ผลิตควายเหล็กขึ้นเป็นรด
 แท้รักเต๋อลุยโคลนไถนาได้ดี แต่เพราะยังไม่มีกฎหมาย
 ค้ำครอง คนอื่นจึงลอกเลียนแบบได้ จะสังเกตได้ว่า

(๑) ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล

ลิขสิทธิ์เป็นเรื่องศิลปประดิษฐ์ เครื่องหมายการค้าเป็นเรื่อง
 พ่อค้านำเครื่องหมายมาใช้เกี่ยวกับการขายสินค้า ส่วน
 อุตสาหกรรมบันเทิงไปในทางใช้ความคิดประดิษฐ์สิ่ง
 วิทยาศาสตร์ และอุตสาหกรรม โดยเฉพาะเครื่องหมาย
 การค้านั้น ข้อสำคัญอยู่ที่เจ้าของสินค้านำเครื่องหมาย
 อย่างใดอย่างหนึ่งมาใช้กับสินค้า โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้
 ประดิษฐ์คิดขึ้น และไม่ต้องเป็นเครื่องหมายมีศิลป์ ข้อนี้
 ต่างกับลิขสิทธิ์ซึ่งผู้ประพันธ์เป็นผู้ประดิษฐ์ทำขึ้น ด้วย
 พรที่สวรรค์ให้มาแก้ตนไม่มากนักน้อย

ขอตกลงข้อนี้เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของทรัพย์สิน
 ที่เป็นวัตถุไม่มีรูปร่างอีกประการหนึ่ง คือ สำหรับประเภท
 ที่เป็นวัตถุมีรูปร่าง เราอาจหาได้มาเอง หรือมีคนอื่นเขา
 โอนให้ เช่นเขาไปไปเก็บรวงผึ้งมากินมาขาย หรือปันน้ำ
 เป็นตัว คือ เอาน้ำมาทำเป็นน้ำแข็งขาย หรือมีคนอยู่ทาง
 แม่น้ำเกิดทงออกชนทริมตลิ่ง จนนาชนไม่ถ่วงทงออกนเป็นสวน
 ควรได้เป็นกรรมสิทธิ์แก่เจ้าของที่ดินริมฝั่งแม่น้ำ เพราะ
 ชรรมชาติสร้างให้ สวนอีกวิธีหนึ่งเราได้อิทธิพลของคนอื่น
 เขามาเพราะเขาโอนให้ เช่นชอรถยนต์ของเขามา หรือ

บิดามารดาตายได้รับมรดกตกทอด เหล่านี้เป็นไปโดยธรรมชาติ
คนที่จะได้ดังเหล่านี้ไม่ต้องเป็นคนมีพรสวรรค์ ขอแต่ให้มี
ดั่งตางค์อยู่ในกระเป๋า ก็พอจะซื้อหาเอามาใช้ได้ เช่น รยนต์
๒๕ ๔๖ ๔๗ ถึงแม้จะไม่มีดั่งตางค์ในกระเป๋า ถ้ามีความขยัน
หมั่นเพียรพอสมควร ก็อาจแบกจอบแบกเสียมเข้าไปถางป่า
ทำไร่ไถนาพอมีกินไปวันหนึ่ง ๆ

แต่สำหรับทรัพย์สินที่เป็นวัตถุไม่มีรูปร่างโดยเฉพาะ คือ
ลิขสิทธิ์นั้น คนที่จะได้เป็นสมบัติจะต้องเป็นคนที่มีพรสวรรค์
อยู่บ้างไม่มากนักเลย เช่น จะเขียนหนังสือเอาไปพิมพ์ขายเขา
ได้ อย่างน้อยจะต้องมีพรสวรรค์ที่รู้จักใช้ถ้อยคำดำเนินโวหาร
ไพเราะเพราะพริ้ง หรือมีเหตุผลเขียนหนังสือให้คนอ่านคิด
จึงจะเขียนหนังสือไปขายเอาดั่งตางค์คนได้ ฉะนั้นถ้าคนจะมี
พรสวรรค์อยู่บ้างเหมือนกัน เพราะเวลานเขียนก็อุปด้วยตนเอง มีคน
ชอบอ่านกันเป็นจำนวนไม่น้อย แต่ไม่ได้เขียนขึ้นเพื่อหา
ดั่งตางค์หรอก ที่เขียนก็เพราะดั่งตางค์ไม่เป็น จึงได้ศึกษาหา
ความรู้ในกวีภาพระเภทนี้ และเมื่อได้ความรู้มาแล้ว จะรู้
คนเดียวก็ตาย จึงได้ส่งไปดั่งพิมพ์หนังสือพิมพ์สยามรัฐ

เพื่อให้มิตรสหายชาวก๊อปได้อ่านกันบ้างสนุกๆ และมีหลัก
เกณฑ์ที่อาจช่วยให้เด็กก๊อปได้ชัดเจนด้วย

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปอีกข้อหนึ่งที่ขอ
นำมากล่าวเป็นข้อสุดท้ายก่อนที่จะเข้าประเด็นเป็นเรื่อง
กฎหมายแท้ๆ คือ เมื่อพูดถึงสิทธิ์ เช่นลิขสิทธิ์ของผู้แต่ง
หนังสือ สิทธิ์ที่เป็นลิขสิทธิ์ในวัตถุมีรูปร่าง แต่เป็นสิทธิ์
ในวัตถุไม่มีรูปร่างจริงๆ ดังที่ประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์มาตรา ๙๙ บัญญัติไว้ เช่นสมมติว่า หนังสือ
ที่ผมถืออยู่ในมือนี้เป็นหนังสือ *ก๊อปตัวเอง* ที่ผมเขียนขึ้น ว่า
เฉพาะสิทธิ์ในเล่มหนังสือที่ผมพิมพ์ขึ้นแล้วเป็นเล่มๆ ถืออยู่
ในมือ ขณะนี้สิทธิ์นั้นไม่ใช่ลิขสิทธิ์แต่เป็นกรรมสิทธิ์
ธรรมดาเหมือนที่ผมมีกรรมสิทธิ์ในนาฬิกาข้อมือที่ผมถืออยู่
หรือในเสื้อผ้าที่ใส่อยู่นี้ ปัญหาจะให้ถามกันได้ว่าแล้ว
ลิขสิทธิ์เล่าอยู่ที่ไหน คำตอบตามกฎหมาย คือ ลิขสิทธิ์
ไม่ได้มีอยู่ในหนังสือเป็นเล่มๆ แต่อยู่ที่สิทธิ์อันมีแต่ผู้เดียว
ที่จะพิมพ์ซ้ำออกจำหน่ายหาสตาจค์ เช่นหนังสือ *ก๊อปตัวเอง*
ของผมนี้ สมมติว่าผมพิมพ์หนังสือนี้ขายเอาสตางค์ได้
กระเป๋าทัวเอง พิมพ์ครั้งแรก ๒,๐๐๐ เล่ม ขายหมด

มีคนนิยมอ่านกันมาก หนังสือขาดตลาด สิทธิ์ที่จะพิมพ์
ซ้ำเป็นหนังสือก๊อปปี้เองออกจำหน่ายอีก ๒,๐๐๐—๓,๐๐๐
— ๔,๐๐๐ เล่ม เป็นของผมแต่ผู้เดียว คนอื่นที่เห็น
หนังสือนี้ขายดี จะเอาของผมไปพิมพ์ขายโดยไม่ได้รับ
อนุญาตจากผมไม่ได้ และถ้าอยากเอาไปพิมพ์ขายหา
กำไร ก็จะต้องมาซื้อลิขสิทธิ์จากผม คือ เอาสตางค์มาให้
ผมก่อน ถ้าขึ้นไปเอาหนังสือของผมพิมพ์ขาย โดยผม
ไม่ได้ทำหนังสือโอนให้ ผมมีสิทธิ์ฟ้องเรียกค่าเสียหาย
ได้ในทางแพ่ง และดำเนินคดีอาญาได้ด้วย สิทธิ์ที่
จะพิมพ์ซ้ำนี้แหละเป็นลิขสิทธิ์ คือเป็นทรัพย์สินประเภท
ที่เป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งผมอาจถือสิทธิ์เอาได้ตามกฎหมาย
และมีสิทธิ์แต่ผู้เดียวที่จะไปพิมพ์ซ้ำหรือโอนขายเอาสตางค์
มาใช้ได้

กฎหมายลิขสิทธิ์ปัจจุบัน ให้ความคุ้มครองไม่แต่เฉพาะ
ผู้แต่งหนังสือเท่านั้น ลิขสิทธิ์ยังมีไว้ให้แก่ผู้มีพรสวรรค์ที่ประ
ดิษฐ์สิ่งศิลปอื่น ๆ ในแผนกศิลป์ นาฏยกรรม ดนตรีกรรม ฯลฯ
เพราะฉะนั้นที่กำหนดหัวข้อให้ผมมาแสดงปาฐกถาเฉพาะเรื่อง
ลิขสิทธิ์ของผู้แต่งหนังสือจึงแคบไป แต่เมื่อย้อนไปดูประวัติ

เรื่องนี้แล้ว กฎหมายไทยเดิมให้สิทธิ์เฉพาะแก่ผู้แต่งหนังสือเท่านั้น กฎหมายที่เป็นต้นตระกูลของกฎหมายคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ได้แก่ประกาศหอพระสมุดวชิรญาณ ปี ร.ศ. ๑๑๑ แต่ก็ไม่ใช่เป็นเรื่องคุ้มครองวรรณกรรมหรือศิลปกรรมของประชาชนคนทั่วไป หากแต่เป็นกฎหมายคุ้มครองเฉพาะวรรณกรรมของสมาชิกหอพระสมุดวชิรญาณ ในประกาศมีกล่าวไว้ว่า บทความต่าง ๆ ที่ลงพิมพ์ในหนังสือวชิรญาณวิเศษนั้น เป็นเรื่องที่กรรมการและสมาชิกแต่งเฉพาะสื่อกันฟัง แต่มีผู้เอาไปตีพิมพ์เป็นหนังสือต่างหาก โดยไม่ได้ขออนุญาตจึงมีประกาศพระบรมราชโองการห้ามมิให้ผู้ใดเอาบทความจากหนังสือวชิรญาณวิเศษไปพิมพ์เป็นหนังสือจำหน่าย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากกรรมการแล้ว

กฎหมายคุ้มครองกรรมสิทธิ์หนังสือมีขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ ร.ศ. ๑๒๐ เป็นกฎหมายให้การคุ้มครองแก่ผู้แต่งหนังสือโดยทั่วไป แต่ก็ให้การคุ้มครองเฉพาะแก่ผู้แต่งหนังสือเท่านั้น ไม่มีการคุ้มครองศิลปกรรมประเภทอื่นเหมือนกฎหมายปัจจุบัน กฎหมายฉบับนี้มีหลักการพิเศษว่า ผู้ที่จะมีกรรมสิทธิ์หนังสือจะต้องได้ขึ้นทะเบียนกรรมสิทธิ์ของตนไว้กับพนักงานเจ้าหน้าที่

ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๕๗ ขยายความคุ้มครองไปถึงปาฐกถาด้วย และมีหลักการพิเศษเพิ่มเติมเข้ามาว่า ผู้ทรงกรรมสิทธิ์หนังสือจะต้องบันทึกข้อความลงไว้ในหนังสือเป็นถ้อยคำ สงวนลิขสิทธิ์ของตนไว้ตามพระราชบัญญัติการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ ตามพระราชบัญญัตินี้ มีข้อยกเว้นเป็นพิเศษว่าหนังสือที่เป็นเรื่องหยาบคาย ลบหลู่คุณมีน ศาสนา หรือยุยงให้เกิดจลาจล หรือกล่าวคำเท็จโดยประสงค์จะหลอกลวงให้ประชาชนหลงเชื่อต่าง ๆ เป็นหนังสืออันต้องห้ามมิให้มีกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือทั้งสองฉบับดังกล่าว บัดนี้เป็นอันถูกยกเลิกไปแล้วด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ด้วยผลสำคัญเบื้องต้น คือ กรรมสิทธิ์หนังสือ หรือลิขสิทธิ์ในปัจจุบันไม่มีกฎหมายบังคับให้จดทะเบียน และไม่ต้องพิมพ์ข้อความสงวนลิขสิทธิ์ไว้ เว้นแต่จะเป็นเรื่องราวลงในหนังสือพิมพ์ดังจะได้กล่าวต่อไป นอกจากนี้ ลิขสิทธิ์หนังสือตามกฎหมายปัจจุบันไม่มีข้อจำกัดว่าจะเป็นเรื่องอะไร แม้จะเป็น

เรื่องหยาบคาย เรื่องยุ่งให้เกิดการจลาจล หรือข้อความ
อันเป็นเท็จเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อกึ่งมโนคติได้ แต่ฟังผม
ให้ดี ใครไปเขียนเรื่องราวยุ่งให้เกิดจลาจลเข้า ดำรวจจับ
เอาผมไม่ช่วย ผมเป็นแต่เพียงพูดว่า บทความยุ่งให้เกิด
จลาจลเวดามกมโนคติได้ ไม่เหมือนแต่ก่อน

ในการพิจารณา กฎหมายคุ้มครองวรรณกรรมและ
ศิลปกรรมดังกล่าวมา มีปัญหาเบื้องต้นว่า กฎหมายให้ความ
คุ้มครองแก่อะไรบ้าง ขอนมบัญญัติไว้ในมาตรา ๔ แห่ง
พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ.
๒๔๗๔ อันได้กำหนดชื่อทุกชนิดที่เขียนขึ้นในแผนกวรรณคดี
วิทยาศาสตร์และศิลป์ รวมตลอดทั้งปาฐกถา เทศนา และ
วรรณกรรมอื่นๆ อันมีลักษณะเช่นเดียวกัน รวมตลอดไปอีก
ถึงการผลิตสิ่งศิลป์ ได้แก่ นาฏกยกรรม นาฏกยดนตรีกรรม
แบบฟ้อนรำ การเดินแสดงให้คนดูโดยวิธีใบ้ เพลง
ดนตรี มีคำร้องหรือไม่คำร้อง การวาดเขียน การเขียน
ระบายสี สถาปัตยกรรม ภาพหุ่น การแกะ และการพิมพ์หุ่น
รูปประกอบเรื่อง แผนที่ภูมิศาสตร์ แผนที่ ภาพร่าง การปั้น

อันเกี่ยวเนื่องกับภูมิศาสตร์ แผนการสำรวจภูมิศาสตร์
สถาปัตยกรรม หรือวิทยาศาสตร์ รูปถ่าย และรูปที่สร้างขึ้น
โดยวิธีคล้ายคลึงกับการถ่ายรูปตามมาตรา ๖ คำแปลหรือ
แปลงมาไซ้ หรือการจัดลำดับแห่งดนตรี การทำซ้ำแต่
เปลี่ยนรูปเสียใหม่ซึ่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมชิ้นเดียวหรือ
หลายชิ้นรวมกัน ก็ได้รับความคุ้มครองเหมือนกันเป็น
วรรณกรรมหรือศิลปกรรมที่คิดขึ้นเอง แต่ทรงนทานมิให้เป็น
เหตุเสื่อมดิถีของผู้ประพันธ์เดิม

วิเคราะห์ศัพท์วรรณกรรมและศิลปกรรมที่ได้รับ
ความคุ้มครองตามมาตรา ๔ นั้น มีกล่าวถึงการประดิษฐ์
หรือทำขึ้นในแผนกวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า
เป็นการคุ้มครองอุตสาหกรรมสมบัติ (patent) แต่หมายความว่า
เป็นการคุ้มครองหนังสือหรือวรรณกรรมในแผนก
วิทยาศาสตร์เท่านั้น เพราะฉะนั้น สมมติว่า ผมนี้เป็น
นักวิทยาศาสตร์ เห็นว่าทุกวันนี้กำลังที่ใช้ในยานพาหนะ
คือน้ำมันเบนซิน เป็นของสิ้นเปลืองเปล่าประโยชน์ จึง
คิดกำลังแรงขึ้นใหม่เป็นพลังปรมาณูผลิติดอกมาเป็นก้อน
เล็กๆ เท่ากับยาลูกกลอน สามารถทำให้รถยนต์วิ่ง มีคน

มาลวงรัฐตรต่าง ๆ เข้า และขโมยความคิดของผมไปผลิต
 ก้อน ๆ เหล่านี้ขาย ผมไม่มีทางจะฟ้องร้องเขาได้ เพราะ
 ไม่มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิ์ในอุตสาหกรรมสมบัติ แต่ถ้าผมได้
 รวบรวมสูตรต่าง ๆ เกี่ยวในเรื่องผลิตก้อนพลังปรมาณูนี้
 เขียนขึ้นเป็นหนังสือ แล้วมีคนนำเอาไปพิมพ์ขายโดย
 ไม่ได้รับอนุญาตจากผม ผมมีสิทธิ์ฟ้องร้องเขาได้ในฐานะ
 ละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและ
 ศิลปกรรม

วรรณกรรม และศิลปกรรมประเภทไหนจะได้รับความ
 คุ้มครองบ้าง มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ดังกล่าวแล้ว แต่
 เมื่อเป็นวรรณกรรมและศิลปกรรมที่ได้รับความคุ้มครองแล้ว
 กฎหมายให้สิทธิ์อะไรแก่ผู้ทรงสิทธิ์บ้าง ข้อนี้แหละที่เรียกว่า
 ดิขสิทธิ์ มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๕ ว่า ดิขสิทธิ์หมายความว่า
 สิทธิอันมีแก่ผู้เดียวที่จะทำขึ้นหรือทำซ้ำซึ่งวรรณกรรมหรือ
 ศิลปกรรม ไม่ว่าจะทำเป็นรูปอย่างไร และทั้งหมายความว่า
 สิทธิในการนำออกแสดงต่อประชาชนด้วย ถ้าเป็น
 ปาฐกถา หมายถึงสิทธิในการนำออกกล่าวแสดง หรือถ้า
 วรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้นยังมีได้โฆษณา ดิขสิทธิ์หมาย
 ถึงสิทธินำออกโฆษณาด้วย มาตรา ๕ บัญญัติต่อไปว่า

ดิถีดิถีกินความถึงดิถีอันมีแต่ผู้เดียว (ก) ที่จะทำขึ้นหรือทำ
 ชาติซึ่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรม เด่นแสดงซึ่งนาฏกัยกรรม
 โฆษณาซึ่งคำแปลแห่งวรรณกรรม (ข) ถ้าเป็นนาฏกัย-
 กรรมเปลี่ยนให้เป็นเรื่องอ่านเล่นหรืออื่น ๆ อันไม่ใช่
 นาฏกัยกรรม (ค) ถ้าเป็นเรื่องอ่านเล่น หรือหนังสืออื่นอัน
 มิใช่ นาฏกัยกรรมหรือศิลปกรรม เปลี่ยนให้เป็นนาฏกัยกรรม
 โดยวิธีนำออกแสดงต่อประชาชนหรือโดยวิธีอื่น (ง) ถ้าเป็น
 วรรณกรรม หรือนาฏกัยกรรม หรือดนตรีกรรม ทำขึ้น
 เป็นแผ่นเสียง หรือกระดาษเจาะรู หรือภาพยนตร์ หรือทำโดย
 วิธีอื่น ๆ ซึ่งอาจนำวรรณกรรมหรือศิลปกรรมออกแสดงได้
 โดยเครื่องกล ดิถีอันมีแต่ผู้เดียวในการกระทำต่าง ๆ ดังกล่าว
 มา กินความถึงดิถีที่จะมอบอำนาจให้ผู้อื่นกระทำด้วย

ยกตัวอย่างเช่น ผมแต่งหนังสือเป็นนิยายพิศวาดขึ้น
 เรื่องหนึ่ง ว่าโดยลักษณะแล้วดังที่ผมประดิษฐ์ขึ้นเป็นวรรณ-
 กรรมในแผนกวรรณคดี ซึ่งกฎหมายให้ความคุ้มครอง และ
 เมื่อผมได้ประพันธ์ขึ้นหรือโฆษณา กฎหมายให้ผมมีดิถีดิถี
 ในนิยายพิศวาดที่ผมแต่งขึ้นนั้น คือ ให้ผมมีดิถีแต่ผู้เดียวที่จะ
 พิมพ์เป็นหนังสือออกขาย หรือจะเอานิยายพิศวาดนั้นไป

แสดงต่อประชาชน เป็นละครหรือภาพยนตร์เก็บค่าดู
ก็ได้ ถ้าคนอื่นเอาหนังสือของผมไปพิมพ์ขายโดยไม่ได้รับ
อนุญาต หรือเอาเนื้อหาพิศวาค์ของผมไปเล่นละครหรือทำ
เป็นภาพยนตร์โดยไม่ได้รับอนุญาต ผมมีสิทธิ์ฟ้องได้เช่นเดียว
กัน ผมคิดว่า ผมเขียนภาพต้นามนชนภาพหนึ่ง เป็นรูป
เดือนหงายชายฝั่งทะเลหัวหิน และรูปนี้ออกมาดี มีคนดอก
เดือนเขียนออกไปขาย หรือทำเป็นรูปถ่ายลงโปสเตอร์ขาย
โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผม ผมก็ฟ้องได้อีกเหมือนกัน
ก่อนจะมาแสดงปาฐกถาที่นี่ ความจริงผมกำลังเขียนรูปนี้
แต่ไม่คิดว่าจะออกมาดี จนถึงขนาดที่ใครจะมาดองเอาไป
ขาย แผนกดนตรีกรรมก็เหมือนกัน ผมรวบรวมแต่งเพลง
มอญต่าง ๆ ไว้เป็นเพลงสำหรับเล่นปี่อาโน ถ้าใครนำของผม
ออกแสดงโดยไม่ได้รับอนุญาต ผมก็ฟ้องได้อีก แต่ก็ไม่คิดว่า
จะมีใครนำออกแสดง เพลงนี้ผมเรียกว่ามอญตับ แต่ครูเขา
เรียกว่ามอญเอกมัย ที่จริงมันเป็นเพลงสำหรับราชชาติปนไทย
ปนฝรั่งปนมอญปนจีนวุ่น ๆ อยู่ จึงได้กล่าวว่า คงไม่มีใครเขา
ดองเอาไปแสดง

ตามที่กล่าวมา เห็นได้ว่าคำว่าลัทธิไม่ค่อยถูกนัก โดยเฉพาะเช่นถ้าผมนำเอาหินอ่อนมาแกะสลักเป็นรูปวินัสซิน และมีคนมาลอกเลียนแบบทำไปขาย จะว่าเป็นการที่เขาละเมิดลิขสิทธิ์ของผมไม่ค่อยถนัด เพราะลิขสิทธิ์รู้สึกว่าจะมีความหมายจำกัดเฉพาะสิทธิ์ในการเขียนหนังสือ ที่จะขยายไปถึงการแกะสลัก ทางภาษาไปไม่ค่อยได้ แต่เพียงสังเกตว่า คำว่าลัทธิในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ไม่ได้ใช้เป็นคำนิยามศิลปกรรมประเภทต่างๆ แต่เป็นศัพท์ที่ใช้กำหนดสิทธิ์ กล่าวโดยเฉพาะ คือ สิทธิ์จะทำซ้ำในรูปต่างๆ ได้แต่ผู้เดียว เพราะฉะนั้นในทางกฎหมายจึงพอฟังกันได้ เรื่องวิเคราะห์ศัพท์ตามกฎหมายนั้น จะถือหลักเกณฑ์ตามภาษาศาสตร์นักไม่ได้ เช่นในพระราชบัญญัติอากรค่าน้ำมีวิเคราะห์ศัพท์ไว้ว่า คำว่าสัตว์น้ำให้หมายความถึงบัวด้วย เพราะฉะนั้นตามกฎหมายที่ว่า จึงต้องถือว่าบัวนั้นแหละปลา ความมุ่งหมายของกฎหมายมีว่า การใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำบางอย่างเป็นการทำลายพันธุ์ปลามากเกินสมควร ทั้งนี้วิเคราะห์ดูตามลักษณะเครื่องมือที่ใช้ ฤดูกาลและสถานที่

ที่บุคคลทำการจับสัตว์น้ำ ผลจึงเป็นว่า การนำแหบางชนิด
ไปทอดปลา แต่ไปทอดเอาบัวเข้า ต้องมีความผิดตาม
กฎหมาย เพราะเหตุว่าบัวเป็นที่อาศัยของปลา การ
ทำลายบัวจึงถือเท่ากับเป็นการทำลายปลาโดยมิชอบด้วย
กฎหมาย พุดเง่กฎหมายมาเท่านั้นพอที่ เพราะคนธรรมดา
ที่ฟังอยู่ไม่ใช่คนักกฎหมายจะบ่นว่า เอาอีกแล้ว เป็นเจ้าถ้อย
หมอความไปอีกแล้ว ฟังไม่รู้เรื่อง

ปัญหาต่อไปว่า การประดิษฐ์อย่างใดจึงจะได้
ชื่อว่าเป็นการกระทำขึ้นในแผนกวรรณคดี อันจะพึงได้รับ
ความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ กล่าวเป็นภาษาคน
ธรรมดา ปัญหาที่ว่า หนังสือที่เราเขียนขึ้นนั้น ฟังได้รับ
ความคุ้มครอง ก็เพราะเป็นหนังสือดีเท่านั้นหรือ ถ้าเป็น
หนังสือไม่ดี กฎหมายจะให้ความคุ้มครองหรือไม่ ในข้อนี้
ก็อีกเหมือนกันที่กฎหมายกับภาษาศาสตร์ ไปกันไม่ค่อยได้
คำว่าวรรณคดีนั้น ตามพจนานุกรมฉบับของราชบัณฑิตย-
สถาน พ.ศ. ๒๔๙๓ ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงหนังสือ
ที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี แต่พระราชบัญญัติคุ้มครอง
วรรณกรรมและศิลปกรรม หาได้จำกัดความไว้เช่นนั้นไม่

ว่ากันตามกฎหมาย ขึ้นชื่อว่าหนังสือที่แต่งขึ้นแล้ว จะแต่ง
ดีหรือไม่ดีก็มีลิขสิทธิ์ ถ้าไปจำกัดว่าจะต้องเป็นหนังสือ
ดีแล้ว สงสัยว่าจะมีหนังสือสักเล่มที่ผู้ประพันธ์มีลิขสิทธิ์
ตามกฎหมาย และใครจะเป็นคนมาตัดสินหรือยกย่องว่า
หนังสือที่อีกคนหนึ่งแต่งขึ้นนั้นดีหรือไม่ดี เช่นหนังสือ
ก๊อปตัวเองของผมที่กำลังเขียนลงสยามรัฐอยู่ในขณะนี้ ถ้า
มาถามผม ผมก็ว่าของผมหิดี ถ้าไปถามมิตรสหายชาวก๊อป
ด้วยกันหลายคนก็ว่าดี แต่ถ้าไปถามที่เล่นก๊อปไม่เป็นเข้า
หลายคนจะบอกว่าสดี ไม่เห็นได้ความ เพราะฉะนั้นจึง
เป็นเรื่องที่เอาแน่ไม่ได้

ข้อสำคัญ พรที่สวรรค์ให้มาแก่คนเรานั้น ท่านให้มา
มากบ้างน้อยบ้าง ไม่มีปริมาณเท่ากันเลย เพราะฉะนั้น ถ้า
มาว่ากันในเรื่องเขียนหนังสือ บางคนจึงเขียนได้ดีเป็นอัจฉริยะ
บางคนเขียนได้ดีขนาดปुरुชน บางคนเขียนได้ดีขนาดสติ
กฎหมายคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมไม่ได้บัญญัติขึ้น
เพื่อตัดสินว่าวรรณกรรมของใครดีหรือไม่ดี พรที่สวรรค์ประทาน
ให้มานั้น ใครได้มามากได้มาน้อย กฎหมายนั้นไม่นำพา แต่
เป็นกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ผู้ประพันธ์ เพราะเขาได้ใช้

ความเพียรพยายามและความสามารถเท่าที่เขามีอยู่ เขียนหนังสือขึ้น ถ้าหนังสือไม่ดีจริง ๆ ก็คงไม่มีใครคัดลอกอยู่ในตัว นอกจากนั้น ใครจะไปรู้ได้ว่า สิ่งที่เขาเห็นกันว่าไม่ดีในวันนี้ ตามสิ่งแวดล้อมขณะนี้ ในวันข้างหน้าโดยสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไป อาจจะกลับเป็นของดีขึ้นมาก็ได้

ยกตัวอย่างเช่นศิลปะกรรมแบบปัจจุบัน (modern art) คนอย่างผมนั้นดูไม่เป็นเลย คือประเภทที่วาดภาพดูน่ามันออกมาเป็นรูปกับได้เดือนสัก ๓๐ ตัว ดูน่าเงิบบ้าง ดูเขี้ยวบ้าง ดูแดงบ้าง หรือดูซ้ำเล็ดซ้ำหนองบ้าง แล้วมาบอกว่า รูปนี้แหละเป็นรูปแห่งอริยสัจสี่ ผมก็โต้แต่จะบอกว่า อาจเป็นไปได้อย่างศิลปะนั้นผู้วาดว่า แต่สำหรับผมเองนั้นดูแทบตายมองไม่เห็นว่าจะเห็นแห่งอริยสัจสี่ไปได้อย่างไร คนอย่างผมดูภาพวาดได้แต่เฉพาะภาพทุ่งนาป่าเขา ภาพพระจันทร์ฉายชายทะเลหัวหิน หรือภาพดูภาพสัตว์ด้วย ๆ อย่างนั้นดูแล้วเข้าใจ และทำให้เกิดอารมณ์ แต่ดูภาพศิลปะแผนปัจจุบันไม่เข้าใจเลย แต่ครั้นไปเถียงกับเขาเข้าว่า ทำไมไม่เขียนภาพธรรมชาติให้ผมดู เขาก็เถียงกลับมามาว่า ถ้าอยากดูภาพ

ธรรมชาติ ก็ทำไมไม่เอาต้องถ่ายรูปไปถ่ายภาพดีมาดู
เขาเอง ทุกวันนึกคิดค้นหาได้ก็ต้องเอาธรรมชาติมาแต่งไม่
แต่สร้างภาพแต่งคงความคิดนึกหรือความรู้สึกของคน จึงได้
ออกมาเป็นรูปกับได้เดือนพันกันดังดาว ซึ่งให้ชื่อว่าภาพแต่ง
อริยต์ดี เขาเอียงก้มมาดังนี้ ผมจึงเด็กเอียงกับเขา
มานานแล้ว

ที่บ้านผมเวลานี้ กำลังคลั่งวาดรูปสีน้ำมันกัน
เป็นการใหญ่ และที่บ้านมีหลานใหญ่ไปแข่งพ่อเขาเลี้ยง
ไว้คนหนึ่ง เป็นเด็กผู้ชาย อายุเพียง ๕ ขวบเท่านั้น
เรียกชื่อเล่น ๆ ว่าแอ ในระหว่างที่คุณปู่ก็เขียนภาพสี
น้ำมัน คุณย่าก็เขียนภาพสีน้ำมัน วันหนึ่งคุณแอก็เกิด
อยากเขียนภาพสีน้ำมันขึ้นมาบ้าง คุณย่าจึงจัดหากระดาษ
เล็ก ๆ มาให้แผ่นหนึ่ง และจัดสีน้ำมันกับพู่กันให้พร้อม
แล้วบอกว่า เอ้าอยากเขียน ๆ ไป หลานแอได้ดูทีวีแสดง
ภาพพระราชทานกฐินทางชลมารคมาใหม่ ๆ ก็บอกคุณย่า
ว่า แอจะเขียนภาพเรือกฐิน แล้วก็ลงมือเอาสีป้ายกระดาษ
เลอะไปหมดออกมาเป็นศิลปะแบบปัจจุบันอย่างดี คือ ดู

ไม่ออกว่าเป็นอะไร แต่ก็มีเค้าอยู่บ้างเหมือนกันเป็นรูป
เรือหงส์ลำยาว มีสีเหลืองป้ายไว้ก่อนโตข้างบน แสดงว่า
พระอาทิตย์กำลังส่องแสง นอกจากนั้นยังมีสีน้ำเงินป้ายไว้
ไว้เป็นทาง ๆ แสดงว่าเป็นน้ำ เขียนเสร็จแล้วพ่อของเขา
มาเห็นเข้า พ่อพูดว่าเอไม่เลวแฮะ จึงเอาไปใส่กรอบ
แขวนไว้ที่บ้าน ต่อมาพ่อมีค็อกเทลเลี้ยงฝรั่ง ฝรั่งบางคน
เห็นรูปนี้เข้า ถามว่าไปได้รูปศิลปะแบบนี้มาจาก
ไหน ทำที่จะเป็นปีกาโซยุคปลายกระมัง จึงดูไม่ค่อยออก
พ่อคุณแยมแยมต้อยอยู่พักหนึ่ง แล้วบอกว่าเปล่า ไม่ใช่
ปีกาโซหรอก แต่ปีกาแอลูกผมเองอายุ ๕ ขวบเขียน
เพื่อน ๆ รู้เช่นนั้นถึงกับออกอุทานว่า อู๋ นี่แสดงว่าความ
ดี ความเลวของศิลปะเอาแน่อะไรไม่ได้

แม่ที่เกี่ยวกับศิลปะในชุดดำห่มบัค ซึ่งขณะนั้นยังไม่
กฎหมายไทยรับรอง ก็มีเรื่องทำนองเดียวกันเกิดขึ้นเมื่อ
ปลายเดือนธันวาคมปีก่อนหน้า มีคนเขียนหนังสือมาถึง
ผมที่สำนักงาน บอกว่า เขาได้คิดค้นทางวิทยาศาสตร์แปรธาตุ
ไว้ค่าธรรมเนียมให้เป็นทองได้ และในระหว่างที่ค้นคว้า ได้ค้น

พบพลองอันมหาศาล มีกำลังมากกว่าพลองเป็นอันมาก
ขอคำแนะนำว่าเขาจะอย่างไรดี และขอให้ตอบก่อนวันที่
๓๓ ธันวาคม เพราะหลังจากนั้น เขาเองก็ไม่ทราบเหมือนกัน
ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น เผอิญเมื่อรับจดหมายฉบับนี้ ผมมีธุระ
ต้นปีจะต้องจัดทำให้เสร็จหลายอย่าง และเมื่ออ่านจดหมาย
เข้า ก็นึกว่าถ้าจะยังงี้ ๗ เดือนแล้ว จึงไม่ได้ตอบจดหมาย
นึกว่าเรื่องจะเงียบหายไป ที่ไหนได้ต้นปีใหม่ประมาณวันที่ ๔
หรือ ๕ มกราคมเอง เจ้าตัวมาหาถึงสำนักงาน ที่แรกไม่รู้
ว่าใคร มองดูหน้าตาก็ก็นึก ๆ เป็นเด็กหนุ่มหน้าตาหมดจด
แต่ผิวดึงตึงที่มีอาการช้ำผอมเหมือนคนทำงานใช้สมองหนัก
มากเกินไปหน่อย เขาถามว่า เรื่องจดหมายที่เขามามาก่อน
ต้นปีว่ายังงี้ ผมย้อนถามว่าจดหมายอะไร เขาบอกว่
จดหมายเกี่ยวกับพลองยังงี้เล่า มองดูหน้าเขาก็เห็นเป็นคนที่
ให้หนักไปว่าตัวผมเองนี้อาจเป็นยังงี้ ๗ เดือนแล้วกรรมัง แทนที่
ฝ่ายเขาจะเป็นยังงี้ ๗ เดือน จึงบอกว่า เรื่องวิทยาศาสตร์ผม
ไม่มีความรู้ ถึงคุณจะมาปรึกษาให้คำแนะนำอะไรไม่ได้
จึงขอให้ไปติดต่อที่กองพลองงานประมาณเพื่อต้นศตทคอนเมือง
แล้วเขาก็ลาไป แต่ยังไม่อะไรตามเกิดจนจบคน

ปัญหาต่อไปมีว่า อันลิขสิทธิ์ในวรรณกรรมและศิลปกรรมนั้น บุคคลจะได้มาในขั้นต่อไปด้วยวิธีใด ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมเวลานี้ บุคคลย่อมได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ด้วยเหตุที่เป็นผู้ประพันธ์ คือเป็นผู้ที่ให้ความคิดประดิษฐ์ขึ้นมา ทั้งนี้โดยไม่ต้องนำไปจดทะเบียนเหมือนดังที่บังคับไว้ในกฎหมายปี ร.ศ. ๑๒๐ พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมบัญญัติไว้ในมาตรา ๕ ว่า ภายใต้อำนาจแห่งพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประพันธ์วรรณกรรมและศิลปกรรมได้ลิขสิทธิ์โดย (ก) ถ้าวรรณกรรมและศิลปกรรมนั้นได้โฆษณาอยู่แล้ว ได้มีการโฆษณาในพระราชอาณาจักรเป็นครั้งแรก และ (ข) ถ้าวรรณกรรมและศิลปกรรมนั้นยังไม่ได้โฆษณาในวันก่อนให้เกิดวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้นขึ้น ผู้ประพันธ์เป็นคนในบังคับสยาม หรือมีถิ่นที่อยู่ในพระราชอาณาจักร

ตามความในกฎหมายดังกล่าวนี้จึงเห็นได้ว่า
 เพียงแต่ประพันธ์วรรณกรรมหรือศิลปกรรมขึ้น ผู้
 ประพันธ์ก็ได้ลิขสิทธิ์แล้ว ประการแรก ถ้าเป็นวรรณกรรม
 และศิลปกรรมที่โฆษณาแล้ว เช่นหนังสือที่พิมพ์ออก

จำหน่ายแล้ว ปาฐกถาที่ได้แสดงแล้ว หรือดนตรีที่ได้แสดงแล้ว หากได้มีการโฆษณาหรือแสดงเป็นครั้งแรกในราชอาณาจักรไทย ผู้ประพันธ์ย่อมได้ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์อันได้มาด้วยการโฆษณาดังว่านี้ ย่อมได้แก่บุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนในบังคับอะไร และจะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่ ข้อสำคัญมีแต่เพียงว่า เมื่อได้มาโฆษณาหรือนำออกแสดงในราชอาณาจักรไทยแล้ว กฎหมายไทยให้ความคุ้มครองทันที เพราะฉะนั้น สมมติว่า นักเปียโนเอก เช่น รูดอล์ฟ เซอเกิน ที่เคยเข้ามาแสดงในเมืองไทย ได้มาฟังเพลงมอญเอกมัยของผมเข้า เกิดอารมณ์ประดิษฐ์ขึ้นมา แต่งเพลงขึ้นเดี๋ยวนั้น และแสดงแก่ผู้ฟัง รูดอล์ฟ เซอเกิน ย่อมได้ลิขสิทธิ์แล้วในดนตรีกรรมอันนั้น เพราะได้มาโฆษณาขึ้นเป็นครั้งแรกในราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้โดยไม่ต้องคำนึงว่า รูดอล์ฟ เซอเกิน เป็นคนในบังคับอเมริกันและไม่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยเลย

ตามความจริงนั้น เมื่อพบกัน ผมขอให้เขาเล่นเพลงมอญเอกมัย เป็นการนำแปลกประหลาดเหลือเกิน พอเอา

โน้ตเพลงวางให้เด่น รูดอล์ฟ เซอกัน ก็เดินได้เป็นปีเป็น
กตองเหมือนกับว่าได้เคยเล่นเพลงนี้มาตลอดชีวิต เล่นได้โดย
ไม่มีคิดไม่มีชักรวมตลอดทั้งจังหวะโจ๊ะทั้ง ทั้งคังทั้ง ที่มีดอค
ไวเป็นเบส คอนพญาน้อยชมตลาด เขาใช้เวลาดนประมาณ
๑๐ นาที พอเดินจบเพลงเหงื่อแตกเต็มตัว ก็ร้องออกมาว่า
โอ้ยโอ้ยเพลงนี้บาดไ้ว้ย ไม่เคยได้ยินอย่างนี้ ผมเคยมอดำเนา
ให้ไปฉบับหนึ่งบอกกับเขาว่า วันดีคืนดีหวังว่าเขาคิดอ่าน
ทำให้เพลงนี้หายบ้าแคว้นำออกแต่งที่ใดที่หนึ่งในอเมริกา
รูดอล์ฟ เซอกัน กระโดดเข้ามาจุมพิตผมจีบใหญ่ แก้ม
เป๋ยกไปครึ่งแก้มแต่จนบัดนี้ก็ยังไม่ว่าบว่า รูดอล์ฟ เซอกัน
เอาเพลงมอญเอกมัยของผมไปทั้งชยะเดี่ยวแคว้นหรือไม่ รูดอล์ฟ
เซอกัน เป็นคนหนึ่งในนักเปียโนอัจฉริยะ ๑๐ คนของโลก

ที่กล่าวมาเป็นเรื่องการได้ลิขสิทธิ์ด้วยการโฆษณา
ในพระราชอาณาจักรไทย อีกข้อหนึ่งที่มีบัญญัติไว้ใน
มาตรา ๕ คือ เป็นลิขสิทธิ์โดยกำเนิดหรือถิ่นที่อยู่ของผู้
ประพันธ์ คือ แม้จะยังไม่ได้โฆษณาวรรณกรรมหรือ
ศิลปกรรมที่ได้ประดิษฐ์ขึ้นก็ตาม ถ้าผู้ประพันธ์เป็นคนใน
บังคับสยาม หรือเป็นคนที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย

เมื่อประพันธ์ขึ้นแล้วก็ได้ลิขสิทธิ์เหมือนกัน แม้ทั้ง ๆ ที่
จะยังไม่ได้โฆษณาเลย ขอให้สังเกตว่า ความในข้อ
(ข) แห่งมาตรา ๕ ไม่ใช่กฎหมายเพื่อชาติ เพราะ
ที่ให้ลิขสิทธิ์สำหรับวรรณกรรมและศิลปกรรมซึ่งที่ยังไม่ได้
โฆษณานั้น มาตรา ๕ ไม่ได้ให้แต่เฉพาะคนในบังคับ
สยามเท่านั้น ให้ตลอดไปถึงคนที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร
ไทยด้วย เพราะฉะนั้น แม้จะเป็นคนต่างด้าว สัญชาติ
อะไรก็ตาม ถ้าผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยแล้ว ก็
ย่อมได้ลิขสิทธิ์ ในฐานะเป็นผู้ประพันธ์ ข้อสำคัญอันพึง
สังเกตในข้อ (ข) คือสถานที่หรือภูมิประเทศที่ประพันธ์
ไม่ถือเป็นข้อสำคัญ สำหรับวรรณกรรมและศิลปกรรม
ที่ยังไม่ได้โฆษณานั้น เงื่อนไขแห่งการได้ลิขสิทธิ์ มีแต่ว่า
ผู้ประพันธ์เป็นคนในบังคับสยาม หรือมีถิ่นที่อยู่ใน
พระราชอาณาจักรเท่านั้น เพราะสมมติว่าคนไทยคนหนึ่ง
ไปเที่ยวปารีส และไปเกิดอารมณ์ศิลปขึ้นที่นั่น แต่งเพลง
สนุก ๆ ขึ้นมา คนไทยคนนั้นก็ได้รับลิขสิทธิ์แล้ว ถึงแม้ว่า
จะไม่ได้ประพันธ์ดนตรีกรรมขึ้นนั้นในประเทศไทย
เช่นเดียวกัน สมมติว่า ศิลปินชาวฝรั่งเศสคนหนึ่ง

มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย กลับไปเยี่ยมบ้านชั่วคราว และไปวาดภาพสีน้ำมันอย่างวิจิตรขึ้นที่ปารีส ศิลปินคนนั้นก็ได้ลิขสิทธิ์แล้วตามกฎหมายไทย ในฐานะที่เป็นคนซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย และยอมได้สิทธิ์ในภาพเขียนนั้น แม้จะยังไม่ได้นำออกโฆษณา ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากฎหมายไทยไม่มีอคติ คนใดผู้มีถิ่นที่อยู่ในเมืองไทย ได้ใช้ความเพียรพยายามประดิษฐ์ศิลปกรรมอะไรขึ้น กฎหมายไทยให้ลิขสิทธิ์คุ้มครอง โดยไม่คำนึงถึงชาติ — ศาสนา ของบุคคลนั้น

หลักการในเรื่องลิขสิทธิ์เพราะเป็นผู้ประพันธ์ มีข้อยกเว้นอยู่บาง ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒ ว่า ภายในบังคับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประพันธ์วรรณกรรมหรือศิลปกรรมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้น โดยเงื่อนไขดังต่อไปนี้ (ก) ถ้าเป็นรูปที่พิมพ์จากแผ่นแกะ รูปถ่ายหรือภาพ เมื่อแม่พิมพ์หรือสิ่งอื่นซึ่งเทียบได้กับแม่พิมพ์นั้นมีผู้อื่นจัดทำและได้ทำโดยมีราคาเงินจ้างใช้ ถ้ามิได้มีข้อสัญญาไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่าบุคคลผู้จัดทำแม่พิมพ์หรือสิ่งอื่นซึ่งเทียบได้กับแม่พิมพ์นั้นเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ (ข) ถ้าผู้

ประพันธ์เป็นดุษฎีนิพนธ์ หรือเป็นดุษฎีนิพนธ์ ผู้ประพันธ์
ได้ทำวรรณกรรมหรือศิลปกรรมขึ้นในหน้าที่ผู้รับจ้าง และ
มิได้มีข้อสัญญาไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่าบุคคลผู้จ้างเป็น
เจ้าของลิขสิทธิ์ แต่ถ้าวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้นเป็น
เรื่องหรือข่าวส่งให้หนังสือพิมพ์ แมกกาซีน หรือหนังสือพิมพ์
ประจำคาบอันคล้ายคลึงกันไซ้ร ถ้ามิได้มีข้อสัญญาเป็น
อย่างอื่น ท่านว่าผู้ประพันธ์มีสิทธิจะห้ามการโฆษณาวรรณ-
กรรมหรือศิลปกรรมนั้น ๆ ในที่อื่นนอกจากที่เป็นส่วนหนึ่ง
แห่งหนังสือพิมพ์ แมกกาซีน หรือหนังสือประจำคาบนั้น ๆ
ได้ (ค) ถ้าวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้นได้ทำขึ้น หรือ
โฆษณาโดย หรือในคำสั่ง หรือความควบคุมของรัฐบาลไซ้ร
ถ้ามิได้มีข้อสัญญาเป็นอย่างอื่น ท่านว่าลิขสิทธิ์เป็นของ
รัฐบาล

นอกจากนั้น ตามที่กล่าวมาแล้ว ลิขสิทธิ์เป็นของ
ผู้ประพันธ์ โดยไม่ต้องสงวนสิทธิ์อะไร ก็มีข้อยกเว้นเป็น
สำคัญอยู่ในมาตรา ๗ ซึ่งบัญญัติว่า เรื่องที่แต่งเป็นตอน
ติดต่อกัน และนิยายต่าง ๆ บรรดาที่โฆษณาออกมาใน
หนังสือพิมพ์นั้น ท่านห้ามมิให้ผู้ใดเอาเรื่องเหล่านั้น

ในภาษาเดิมก็ดี หรือคำแปลก็ดี มาโฆษณาซ้ำอีก โดยมิได้รับอนุญาตจากผู้ประพันธ์ก่อน บทบัญญัตินี้ใช้บังคับถึงเรื่องอื่น ๆ ในหนังสือพิมพ์ด้วย ถ้าผู้ประพันธ์หรือบรรณาธิการได้บอกไว้โดยชัดแจ้งในหนังสือพิมพ์ฉบับที่โฆษณาออกมานั้น ห้ามมิให้ผู้ใดเอาไปโฆษณาซ้ำ ถ้าเป็นหนังสือประจำคาบไซร์ การห้ามนั้นได้กล่าวไว้โดยใช้ถ้อยคำทั่วไปในตอนต้นแห่งหนังสือทุกคราวแล้ว ท่านว่าท่านนั้นเป็นการเพียงพอ ถ้าไม่มีการห้ามไว้ดังกล่าวนั้นไซร์ ท่านว่าจะโฆษณาซ้ำก็ได้ แต่ต้องบอกไว้ด้วยว่าเรื่องมาจากไหน การห้ามนี้ท่านมิให้ใช้บังคับถึงเรื่องที่เป็นข้อโต้เถียงทางการเมือง ข่าวประจำวัน หรือรายงานเบ็ดเตล็ด

จะสังเกตได้จากบทบัญญัติในมาตรา ๗ ว่า สำหรับเรื่องที่แต่งเป็นตอนติดต่อกันกับนิยายต่าง ๆ ที่โฆษณาในหนังสือพิมพ์นั้น แม้ไม่มีการลงวนสิทธิ์ไว้ สิทธิก็ยังเป็นของผู้ประพันธ์ แต่สำหรับเรื่องอื่น ๆ ผู้ประพันธ์หรือบรรณาธิการต้องลงวนสิทธิ์ห้ามโฆษณาไว้ ผู้อื่นจึงจะโฆษณาซ้ำไม่ได้ ข้อสำคัญมีว่า เรื่องอื่น ๆ เหล่านี้ถ้าไม่มี

การส่งวนดิถีห้ามโหมษณาไว้แล้ว คนทั้งหลายอาจนำไป
โหมษณาซ้ำได้ มั่นใจแต่เพียงว่า ในการโหมษณาซ้ำนั้น
ต้องบอกที่มาว่าได้อะไรมาจากหนังสือพิมพ์ฉบับไหน ถึง
กระนั้นก็ตาม ถ้าเป็นเรื่องโต้เถียงกันทางการเมือง ชาว
ประจำวันหรือรายงานเบ็ดเตล็ดที่ลงโหมษณาในหนังสือพิมพ์
แล้ว คนทั้งหลายชอบที่จะโหมษณาซ้ำได้โดยไม่ต้องบอกที่มา

เหตุที่โดยบทประพันธ์ลงในหนังสือพิมพ์จึงมีข้อยกเว้น
เป็นพิเศษ กล่าวโดยเฉพาะคือ ยกเว้นให้โหมษณาซ้ำได้
เว้นแต่เรื่องที่แต่งเป็นตอนติดต่อกันหรือนิยาย เหตุก็เพราะว่า
หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชน และเป็นบริการสาธารณะ บท
ความทั้งหลายที่นำลงในหนังสือพิมพ์ ปกติกี่ลงเพื่อให้
ประชาชนผู้อ่านหนังสือพิมพ์นำไปโหมษณาซ้ำหรือติชมตาม
วิสัย เพราะฉะนั้นถ้าไม่ส่งวนดิถีไว้ คนทั้งหลายจึงโหมษณา
ซ้ำได้ แต่ถ้าเป็นข้อโต้เถียงทางการเมือง ชาวประจำ
วัน หรือรายงานเบ็ดเตล็ดแล้ว แม้จะส่งวนดิถีห้ามโหมษณา
ก็ห้ามคนทั้งหลายไม่ได้ เพราะเรื่องเหล่านี้เป็นอาหารปาก
สาธารณะที่คนทั้งหลายมีสิทธิโดยชอบธรรมจะโหมษณาซ้ำ
หรือติชมตามวิสัย เช่นหนังสือพิมพ์ลงข่าวว่า นักการเมือง

คนนั้น ๆ ก็นับถือเข้าไปจนพุงแตก ดมควรใช้บริการ
มาตรา ๑๗ หรือไม่ หรือลงข่าวประจำวันว่า นายคนนั้น
ตอบเข้ามาว่าคนนั้นตก ๆ บ่นอ้อ ๆ ว่าหนาวจริง ๆ ถูกตำรวจ
จับ เรื่องอย่างนี้จะไปห้ามมิให้คนโฆษณาซ้ำไม่ได้

โดยปกติคน คนใดที่เขียนข้อความไปลงหนังสือพิมพ์
ก็เขียนเพื่อให้อื่นโฆษณาซ้ำหรือติชม หาไม่แล้วก็จะ
ไม่เขียนลงไปลงหนังสือพิมพ์เป็นแน่ แต่จะใช้วิธีโฆษณาหรือ
พิมพ์ชวนด้วยวิธีอื่นเพื่อประโยชน์ในการหาตลาดค้า หรือ
ประโยชน์อย่างอื่น เช่นพิมพ์หนังสือแจกในงานปลงศพ เป็นต้น
อย่างหนังสือถือของเองของผมนั้น ความจริงเขียนเสร็จเป็น
หนังสือแล้ว จะนำไปพิมพ์โฆษณาเพื่อหาตลาดค้าก็ได้ แต่
เกรงว่า มิตรดีหายสาบสูญจะหาว่ามาแข่งดกกับเพื่อน จึงมอบ
ให้หนังสือที่คุณเคยคนหนึ่งนำไปพิมพ์จำหน่ายในราคาถูก ๆ
โดยไม่ได้เรียกผลประโยชน์ตอบแทนแม้แต่ค่าให้ว่ครู ว่ากัน
ตามความจริงแล้ว บทความตลอดจนปาฐกถาต่าง ๆ ที่ผม
ประพันธ์และนำออกแสดงต่อสาธารณชนนั้นผมไม่เคย
หวง และทุกวันนี้ พ่อใครตาย แม่ใครตาย เขาก็มาขอไป

พิมพ์แจกงานศพกัน จนกระทั่งวัวไครตาย ควายไครตาย
จะมาขอเอาไปพิมพ์ออกแจกจ่ายก็จะอนุญาต

มีเรื่องใหญ่ที่ยังขบไม่แตกอยู่เรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับ
ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและ
ศิลปกรรม เรื่องนี้เดียวกับคุณวีระชัยนายที่สำนักงานมา
หยก ๆ เหนือแตกยังไม่แห้งดีก็มาพูดที่นี่ ความจริง
กฎหมายเรื่องลิขสิทธิ์นั้นผมอ่านเมื่อเช้านี้เอง เพราะฉะนั้น
ปรากฏการณ์อาจมีผิดพลาดขาดตกบกพร่องอยู่บ้าง เรื่องใหญ่
ที่เถียงกันมายังไม่ตก คือ ที่จะเป็นวรรณกรรมหรือ
ศิลปกรรม อันจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนั้น
จำเป็นหรือไม่ที่ผู้ ประพันธ์หรือประดิษฐ์จะต้องมีเจตจำนง
ประพันธ์ ทำ หรือประดิษฐ์ขึ้น เพื่อให้เป็นวรรณกรรม
หรือศิลปกรรม

ก่อนมาปรากฏการณ์นี้ ผมมีหนังสือให้คุณวีระชัยถือไปหา
หัวหน้ากองคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยไม่ได้ใช้สำนวนพิเศษ
อะไรเลยว่า เรียนหัวหน้ากอง วันนั้นผมจะไปปรากฏาเรื่องพ.ร.บ.
คุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม แต่ด้วยภาษาไทยยังไม่
ชัด ขอความกรุณายืมคำแปลภาษาอังกฤษมาใช้สักหน่อย

พรุ่งนี้จะส่งคน หนังสือมีข้อความเพียงเท่านี้ แต่ผมเป็นผู้
ประพันธ์น มีปัญหาว่าผมมีลิขสิทธิ์หรือไม่

โดยทำนองเดียวกัน คนหนึ่งมีนิสัยไม่ค่อยชอบมีหนังสือ
ขอยืมต่างคนกัน ใช้ วันหนึ่งมีจดหมายข้อความว่า เรียน
คุณป้าที่เคารพ ขอยืมเงินผมใช้สัก ๑,๐๐๐ บาท คุณป้า
ไม่ให้ยืม ต่อมาอีก ๒—๓ วัน มีหนังสือแบบเดียวกันถึง
คุณลุงว่า เรียนคุณลุงที่เคารพ ขอยืมต่างคนต่างใช้สัก
๑,๐๐๐ บาท คุณลุงก็ไม่ให้ยืม วันต่อไปอีกมีหนังสือถึง
ผู้ใหญ่ที่รู้จักโดยข้อความเดียวกันว่า ท่านขอรับ เกด้ากระผม
กำลังแย่มาก ขอยืมต่างคนใช้สัก ๑,๐๐๐ บาท อย่างนี้
ประพันธ์จะมีลิขสิทธิ์หรือไม่

ตัวอย่างอาจขยายไปถึงจดหมายรักที่ชายหนุ่มมี
ไปถึงหญิงสาว ชักชวนขอให้เขามาเป็นเมีย ซึ่งตั้งแต่
มนุษย์รู้จักเขียนหนังสือ ก็เขียนแบบเดียวกันทั่วไปหมด
เจตจำนงในเรื่องแรกประสงค์แต่จะใช้ภาษาไทยเป็นสื่อ
ขอยืมสตางค์เขามาใช้ ในเรื่องหลังใช้ภาษาไทยเป็นสื่อ
เกี่ยวผู้หญิงเอามาเป็นเมีย ไม่มีเจตนาจะสร้างบทประพันธ์
ให้เป็นวรรณกรรม หรือเช่นเดียวกันในทางศิลปะ เราจำ

เจ็กมาทาสีบ้าน เจ็กเอาสีมาคน ๆ แล้วป้ายไว้ข้างฝาเป็น
สีขาวสีน้ำเงิน หรือสีเทา อย่างใดอย่างหนึ่งตามแต่เราสั่ง
ไม่ปรากฏออกมาเป็นภาพวาดแต่อย่างใดเลย ลิขสิทธิ์
จะเกิดขึ้นหรือไม่ หรือเช่นศิลปินซื้อสีใหม่ ประสงค์แต่จะ
ทดลองดูว่าสีจะออกมาอย่างไร จึงใช้พู่กันจิ้มสีป้ายฝาไป
เก่า ๆ ไว้เป็นทาง ๆ ๒ — ๓ เส้น ลิขสิทธิ์จะเกิดขึ้นหรือไม่

ความเห็นทางหนึ่งมีว่า โดยเฉพาะในแผนกวรรณ
กรรม^๕ เมื่อวรรณแปลว่าหนังสือ กรรมแปลว่ากระ
ทำ คนใดเขียนหนังสืออะไรลงไป ก็ให้ชื่อว่าเป็นผู้ทำ
วรรณกรรมชิ้น^๕นั้น^๖ จึงควรได้ลิขสิทธิ์ แต่ผมเห็นว่าภาษา
ไทย^๕เป็นของกลาง คนไทยทุกคน รวมทั้งคนชาติอื่นที่รู้จัก
เขียนภาษาไทย มีสิทธิ์โดยชอบธรรมที่จะใช้ภาษาไทยเป็นสื่อ
แทนคำพูด เพื่อทำการติดต่อกันได้ คนใดใช้ศัพท์จำนวน
อะไรไว้ก่อน โดยไม่มีเจตจำนงจะสร้างให้เป็นวรรณคดี
คนนั้นไม่มีสิทธิ์หวงห้ามคนอื่นได้ หาไม่แล้ว ถ้าใครไปเขียน
หนังสือขอยืมคำ^๕จาก^๕เขา^๕ใช้^๕เขา^๕ คนอื่นทั้งหลายเช่นตัวผมเอง^๕
เกิดความจำเป็นขึ้นมาจะต้องขอยืมคำ^๕จาก^๕คนอื่น^๕ใช้^๕ก็จะ
เขียนหนังสือไทยไปขอยืมคำ^๕จาก^๕คนอื่น^๕เขา^๕ใช้^๕ไม่ได้ นอกจาก

manufacture อันเป็นการกระทำที่มีเจตจำนงจะสร้าง
ชิ้นส่วนของรถยนต์แต่ละชิ้นขึ้นมาประกอบกันเป็นรถยนต์
เพื่อนำออกขาย โดยหลักการอันนี้ ผมจึงเห็นว่าหนังสือ
เช่นที่ผมมีไปถึงหัวหน้ากองคณะกรรมการกฤษฎีกาขอ
ยอมคำแปลพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม
มาใช้ หรือแม้หากว่าผมจะมีหนังสือไปขอยืมสตางค์ใคร
หรือเกี่ยวผู้หญิงที่ไหน ผมไม่มีลิขสิทธิ์ เพราะในการเหล่านี
นี้ ผมเป็นแต่ใช้ภาษาไทยเป็นสื่อสำหรับดำเนินกิจกรรม
ไม่มีเจตจำนงที่จะประกอบวรรณกรรมในแผนกวรรณคดี
ความในมาตรา ๔ ใช้ความข้อนี้เป็นสำคัญ กล่าวคือ
วรรณกรรมหมายความว่าชิ้นในแผนกวรรณคดี มิ
ใช่แต่เพียงเขียนหนังสือในทางธุรกิจหรือกิจธุระส่วนตัว
ตามธรรมดา

แต่ปัญหาที่มีอยู่เหมือนกันว่า หนังสือที่เราเขียน
กันอยู่นี้ ใครจะไปรู้อย่างไรว่าต่อไปข้างหน้าจะไม่มีคุณค่า
ทางวรรณคดี เช่นลายพระราชหัตถเลขาในรัชกาลที่ ๕ ซึ่ง
มารวบรวมขึ้นเป็นหนังสือพระราชนิพนธ์ ไกลบ้าน เวदानคน
ทั้งหลายก็ยกย่องกันว่าเป็นวรรณคดี แม้แต่จดหมายดี ๆ

ของผมเอง บางทีก็ใช้ศัพท์ด้านวนแฉ่ง ๆ ซึ่งคนข้างหน้า
 ค่อยไปอาจเห็นว่ามีความค่าอย่างใดอย่างหนึ่งก็เป็นได้ ไม่ต่าง
 อะไรกับที่คิดเป็นเอาผู้กันจุ่มดีบ้ายไว้กับผ้าใบเป็นทาง ๆ
 เหมือนงูกัดกับได้เดือน ๑๐ — ๒๐ ตัว ผู้นิยมคิดปบางคนยัง
 เห็นมีคุณค่าไปได้ เพราะฉะนั้น จะไปรู้ได้อย่างไรว่า
 จดหมายที่บุคคลมีไปมาถึงกันในวันนั้น จะไม่กลายเป็น
 วรรณคดีในวันหน้า คำจดท่ายซึ่งคนทั้งหลายมีไปมาถึงกันใน
 จดหมายว่า ขอแสดงความนับถือ หรือรักเฝ้ามอ หรืออะไร
 ทำนองนี้ เมื่อผมเขียนหนังสือส่วนควรรู้สึกเบื่อหุ้เต็มที่ และ
 รู้สึกไม่จริงใจจึงเปลี่ยนไปใช้ศัพท์อย่างอื่น เช่น ด้วย
 ไม่ตรีจิตบ้าง ด้วยอย่างเคยบ้าง อย่างนงมี้ ครึ่งหนึ่งเขามี
 หนังสือมาให้พรวันเกิดเป็น โคดงดี เผอิญกำลังผ่ครูเข้า
 คอบเขาไปเป็นโคดงดีก็มี เช่นคอบไปว่า

ชีวิตอันสั้น	ขั้มา
จากกาลปาวสาน	ไม่สั้น
แต่มนุขย่อนิจา	ยังสร้าง
สัจธรรมอมตะชน	อยู่ล้าโลก

เท่านั้นยังไม่พอ ยังเผยอแปดโค้งเป็นภาษาอังกฤษให้เขาไป
ควยดังต่อไปนี้

Life's but a breath borrowed from time

Yet, it can be sublime in striving

To survive by prime efforts

At deathless thinking through eternity to endure.

ว่ากันเขาไปถึงขนาดนั้นแล้ว จดหมายที่ผมมีไปถึง
คนทั้งหลาย ไม่ใช่เป็นจดหมายธรรมดาเลยแล้ว แต่เป็น
จดหมายที่เขียนขึ้นโดยมีเจตจำนงที่จะผดิดวรรณคดี ส่วน
วรรณกรรมนั้นจะดีหรือไม่ดีเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ในส่วนนี้ ผม
จึงเห็นว่า ผมมีลิขสิทธิ์ แต่สำหรับจดหมายอื่น ๆ นั้น แม้
จะไปข้างหน้าเมื่อผมตายไปแล้ว ๑๐ — ๒๐ ปี มีคนเก็บ
รวบรวมพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์ หรือ
ในทางแฉกคัพพัถ์ล้านวนบอ ๆ นั้นเป็นเรื่องของผู้รวบรวม
เป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก ผมยังเห็นว่า ถ้าในขณะที่ผมเขียน
ขึ้น ผมไม่มีเจตจำนงจะทำวรรณกรรมในแผนกวรรณคดี
ผมไม่มีลิขสิทธิ์

เรื่องสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะต้องพูดกันในวันนี้ คืออายุ
แห่งความคุ้มครอง ดังบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๒ แห่งพระราช-
บัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม เช่นในมาตรา ๑๘
บัญญัติไว้ว่า ลิขสิทธิ์มีอายุตลอดชีวิตผู้ประพันธ์ และต่อไป
อีก ๓๐ ปี ส่วนที่ออกโฆษณาเป็นตอน ๆ อายุแห่งความคุ้มครอง
เริ่มแต่วันโฆษณาตอนนั้น ๆ ถ้าผู้ประพันธ์ตายก่อนโฆษณา
ท่านว่าอายุลิขสิทธิ์มีกำหนด ๓๐ ปี นับแต่โฆษณา หรือเช่น
ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘ ว่า อายุลิขสิทธิ์แห่งภาพยนตร์ท่านว่า
มีกำหนด ๓๐ ปี นับแต่วันถ่าย

เทียบกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินธรรมดา อายุ
ในการคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นหลักการพิเศษ สำหรับ
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินธรรมดานั้น กล่าวกันเป็นโวหาร
กฎหมายว่า กรรมสิทธิ์เป็นของขลัง ตกน้ำไม่ไหลตกไฟ
ไม่ไหม้ ไม่มีจำกัดในเวลาแห่งการเป็นเจ้าของ สมมติว่า
แดงเป็นเจ้าของที่ดิน ๑ แปลง และสมมติต่อไปว่า แดง
ไปกินยาวิเศษอะไรมา มีอายุอยู่ได้ถึง ๑,๐๐๐ ปี แดงก็มี
กรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงนั้นอยู่ได้ถึง ๑,๐๐๐ ปี หรือแม้
แดงจะมีอายุอย่างคนธรรมดา ตายลงเมื่ออายุ ๖๐-๗๐ ปี

กรรมสิทธิ์ของแดงในที่ดินแปลงนั้นก็เป็นมรดกตกทอดไปถึงลูกถึงหลาน ยั่งยืนอยู่ได้เป็นพัน ๆ ปี ไม่มีกฎหมายกำหนดอายุไว้ให้กรรมสิทธิ์ของแดงสิ้นสุดไปด้วยกาลเวลา แต่กรรมสิทธิ์หนังสือหรือที่เรียกว่า ลิขสิทธิ์ มีหลักเป็นอย่างอื่น โดยทั่ว ๆ ไปคือ ลิขสิทธิ์เป็นของผู้ประพันธ์ เพียงชั่วชีวิตกับต่อไปอีก ๓๐ ปี ความสำคัญมีอยู่ว่า เมื่อสิ้นชีวิตของผู้ทรงลิขสิทธิ์และสิ้นระยะเวลาอีก ๓๐ ปี หลังจากนั้นแล้ว ลิขสิทธิ์เป็นอันระงับ เจ้าของจะหวงห้ามไม่ได้ ใครจะคัดลอกโฆษณาซ้ำก็ทำได้ ไม่เป็นผิดไม่เป็นละเมิด ลูกหลานของผู้ทรงลิขสิทธิ์จะนำคดีไปฟ้องร้องเขาไม่ได้

เหตุใด กฎหมายลิขสิทธิ์จึงมีหลักพิเศษดังกล่าวมา ที่ต้องมีหลักเป็นพิเศษเช่นนี้ ก็เพราะว่าลิขสิทธิ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นของสูง เกิดจากพรสวรรค์และถ้าเป็นวรรณกรรมหรือศิลปกรรมอย่างดีหรืออย่างเลิศจ๋อมเป็นของที่เชิดชูนิยมชมชอบแก่คนทั้งหลายทั่วไป ถ้าจะหวงห้ามกันตลอดไปแล้วประชาชนคนทั้งหลายก็จะไม่สามารถถือเอาประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้ได้ เช่นกวีนิพนธ์

ต่าง ๆ ของสุนทรภู่ ซึ่งคนไทยทั้งหลายนิยมโฆษณาซ้ำกัน จนกลายเป็นคำพังเพยไป ผู้โฆษณาซ้ำได้ประโยชน์ ในทางปรัชญา ตลอดจนความปลื้มปิติอันเฝอใจในการทำ ซ้ำซึ่งวรรณกรรมของกวีผู้มีพรสวรรค์พิเศษผู้นี้ และใน การนั้นก็ได้รับประโยชน์นานาประการเป็นส่วนรวม ไม่แต่ ในทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ได้ประโยชน์ตลอดทั้งใน ด้านจิตใจด้วย เท่าที่เกี่ยวกับนักการเมือง สุนทรภู่ก็ได้ กล่าวไว้อย่างคมคายเป็นอมตะว่า “ถึงบางพรหมพรหมมี เพียงสี่พักตร์ คนรู้จักแจ้งจิตทุกทิศา ทุกวันนั้นคนดี ศรีอยุธยา มีรอยหน้าพินหน้ายิ่งกว่าพรหม” หรือเช่น กวีนิพนธ์เช่นในรัชกาลที่ ๖

หากสยามยังอยู่ยัง	ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาสลง	ไทยอยู่ ได้ฤา
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย

โคลงนี้ทำให้คนไทยรู้จักรักชาติ ซาบซึ้งอย่างไร ย่อม เป็นที่ทราบ การโฆษณาซ้ำบทประพันธ์เช่นนี้ได้รับประโยชน์แก่ บ้านเมืองตลอดจนประชาชน คนไทยจึงมีดวงใจได้เฝออย่าง

สำคัญในการที่จะได้ใช้สิ่งเหล่านี้ ด้วยเหตุนี้กฎหมายในเรื่อง
ลิขสิทธิ์ จึงต้องพยายามประสานส่วนได้เสียของผู้ประพันธ์
วรรณกรรมและศิลปินในด้านหนึ่งกับส่วนได้เสียของบ้าน
เมืองและประชาชนอีกด้านหนึ่ง โดยบัญญัติให้ผู้ประพันธ์
ลิขสิทธิ์หวงห้ามชั่วคราวระยะเวลายาวจนจำกัด เมื่อพ้นระยะเวลายาวนั้นไป
แล้วยอมให้วรรณกรรมและศิลปกรรมที่เขาประดิษฐ์คิดค้น
ตกเป็นของกลางหรือสมบัติส่วนรวม ซึ่งคนทั้งหลายมีสิทธิที่จะ
ทำซ้ำได้โดยไม่เป็นผิด ไม่ได้ละเมิด และเป็นสมบัติสาธารณะ
ของกลาง (public domaine) ที่คนหนึ่งคนใดจะนำไปใช้เป็น
ของตนได้แต่ผู้เดียวไม่ได้

ใช่แต่เท่านั้นก็ห้ามได้ เท่าที่เกี่ยวกับบทประพันธ์นำลง
ในหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะข้อโต้เถียงทางการเมือง ข่าว
ประจำวัน หรือรายงานเบ็ดเตล็ด เราได้พิจารณากันมาแล้ว
ว่าจะมีการหวงห้ามไม่ได้ นอกเหนือไปจากนั้น ยังมีมาตรา
๒๐ ยกเว้นไว้สองข้อต่อไปนี้คือ การกระทำได้ต่อไปนี้ ท่าน
ไม่ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (๑) การใช้โดยธรรมซึ่ง
สิ่งมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์แห่งการรำเรียนส่วนตัว การค้นหา
ความรู้ การศึกษาวิจารณ์ หรือการย่อหนังสือพิมพ์ (๒) การ
ทำหรือโฆษณาภาพพระบารมี ภาพวาดเขียน ภาพแกะ หรือ

รูปถ่ายแห่งภาพหุ่น หรือการช่างทางศิลป์ ถ้าภาพหุ่นหรือ
 การช่างทางศิลป์นั้น ๆ ตั้งประจำอยู่ ณ ที่สาธารณะ หรือใน
 โรงเรียนสาธารณะ หรือการทำหรือโฆษณาภาพพระบารมี
 ภาพวาดเขียน ภาพแกะ หรือรูปถ่ายแห่งสถาบันศรัทธาธรรมที่
 เป็นศิลป์ (๓) การนำมาโฆษณารวมกัน เพื่อประโยชน์
 ในการศึกษาวิทยาศาสตร์ หรือประชุมชนวรรณคดี ซึ่ง
 ความอันคัมภีร์มาโดยดั่งเชป หรือคำแปลดั่งเชปอันยาวพอ
 ดมควรจากวรรณกรรมหรือศิลป์กรรม หรือทำซ้ำซึ่งรูป
 ศิลป์และรูปถ่าย ในเมื่อการทำซ้ำนั้นเป็นเครื่องให้เข้าใจคำที่
 อธิบายเป็นหนังสือ แต่การทำเช่นนั้น ต้องแสดงที่มาแห่งดั่ง
 ซึ่งมีลิขสิทธิ์นั้นไว้ด้วย (๔) การโฆษณาสิ่งเหล่านี้ในหนังสือ
 พิมพ์ คือรายงานปาฐกถา ถาอื่นหรือเทศน์ที่ใดแสดง
 ต่อประชาชน หรือคำแถลงการณ์ที่ใดกล่าวในทางอรรถคดี
 แต่ผู้ประพันธ์ทรงไว้ซึ่งลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียวที่จะโฆษณาโดยวิธีอื่น

ตามข้อยกเว้นในมาตรา ๒๐ ดังกล่าว เราจะเห็นได้ว่า
 แม้สิ่งใดจะเป็นลิขสิทธิ์ของใครก็ตาม การที่เราจะนำสิ่ง
 เหล่านี้มาใช้เพื่อการร่ำเรียนสอนตัว หรือเพื่อคนหาความรู้
 หรือเพื่อศิษย์ หรือวิจารณ์ เราย่อมทำได้โดยไม่เป็นละเมิด

เช่นเดียวกัน ปาฐกถาที่ผมกำลังแสดงอยู่นี้ ถ้าหนังสือพิมพ์
จะนำไปรายงานก็ขอบที่จะทำได้ เพราะอาจเป็นที่สนใจของ
ประชาชน โดยเฉพาะนักเขียนหนังสือสำหรับการนำโฆษณา
เข้าร่วมกันเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิทยาศาสตร์ หรือ
ประชุมชั้นวรรณคดีนั้น มาตรา ๒๐ ยกเว้นไว้ให้ว่า ถ้าคิด
มาพอเป็นดังเขป แะแสดงที่มาว่าได้จากไหน ท่านไม่ถือ
ว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือสำหรับวิจิตรศิลป์ เช่นภาพ
ระบายดี ภาพวาดเขียน ภาพแกะสลัก หรือรูปถ่ายนั้น
ถ้าเจ้าของนำไปตั้งประจำอยู่ ณ ที่สาธารณะ หรือใน
โรงเรียนสาธารณะ คนทั้งหลายชอบที่จะทำซ้ำหรือโฆษณาได้
เพราะถ้าหวงแล้ว เอาไปตั้งประจำไว้ ณ ที่สาธารณะอย่างนั้น
ทำไม

มีข้อที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่งว่า ศิลปินบางคนนั้น
มิได้หวังแต่เฉพาะลิขสิทธิ์ของตนเท่านั้น หวงจนกระทั่ง
ที่ประชาชนจะติชมสิ่งประดิษฐ์ของตนด้วย โดยเฉพาะ
ภาพยนตร์ไทย ซึ่งเคยมีคดีฟ้องร้องกันในโรงศาล เพราะ
มีคนไปติเตียนว่าไม่ดี เจ้าของโกรธหัวฟัดหัวเหวี่ยง หว่า
ไทยกันเองไม่รักกันบ้าง ไม่ส่งเสริมศิลปของไทยบ้าง และ

อะไร ๆ ต่าง ๆ นานา แต่มีข้อที่น่าคิดว่า เมื่อเรานำ
ศิลปอย่างใดไปแสดงต่อประชาชน เราจะไปห้ามคน
คนชมได้อย่างไร เพราะหัวใจคนเราไม่เหมือนกัน อย่าง
หนังสือ *ก๊อปตัวเอง* ของผมนี้ มีตรสหายชาวก๊อปหลายคนชม
ว่าดี แต่มีคนที่เล่นก๊อปไม่เป็นหลายคนติว่าสดี ผมก็
ไม่ได้ถือสา เพราะมันเป็นเรื่องช่วยไม่ได้ และผมรู้ยู่ดีว่า
ถ้าผมไม่ต้องการให้ ใครติ ผมจะต้องไม่นำไปลงโฆษณาใน
หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ไม่ต่างอะไรกับการเล่นการเมือง คน
ใดเสนอตัวเข้ามาเป็นนักการเมืองเพื่อจัดการธุระเกี่ยวกับ
ความทุกข์ความสุขของคนตั้ง ๓๐ ล้านคนเช่นในเมืองไทย
ของเรานี้ เมื่อดำเนินการเมืองไปในทางใดทางหนึ่งเป็น
ประโยชน์แก่หมู่ใด คนหมื่นนั้นก็ชม แต่ถ้าการนั้น
ไม่ได้ประโยชน์แก่คนอื่นหรือทำให้เขาเสียหาย เขาก็จะ
ด่าเอาเป็นธรรมดา ถ้าใครไม่ยอมถูกด่า ก็อย่าไปเป็น
นักการเมือง การติชมสิ่งศิลปหรือวรรณกรรมนั้น มาตรา
๒๐ ในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม
รับรองให้คนทั้งหลายติชมได้ ไม่เป็นผิดไม่เป็นละเมิด
และเมื่อคนทั้งหลายติได้ ก็ย่อมเป็นประโยชน์ในทางที่

ศิลปินหรือนักวรรณคดีทั้งหลายจะต้องพยายามผลิตสิ่งศิลป
ออกมาให้เข้าขั้นมาตรฐานที่ดีไม่ให้เขาติได้ หากคน
ทั้งหลายติชมไม่ได้แล้ว ก็รังแต่จะผลิตสิ่งสถิติ ๆ ออกมา
เป็นที่เสียหายแก่สังคมและบ้านเมือง

เวลาของผมเหลือน้อยเต็มที่แล้ว แต่พูดมาได้ไม่ถึงครึ่ง
และที่ร้ายยิ่งกว่านั้นคือ ก่อนมาปรากฏการณ์เรื่องนี้ ก็เรียนมาได้
ไม่ถึงค่อน พูดส่งเดชไปอย่างนั้น ผู้รู้ทั้งหลายเขาจะติว่า
อย่างไรบ้างก็ไม่ทราบ เพราะฉะนั้นจะขอรวบรัดยุติลงสักที
เห็นจะดี เพื่อหลีกเลี่ยงโบราณภาษิตที่ว่า พูดมากโกหกมาก

ผมขอพูดรวบรัดในหัวข้อสำคัญอีก ๒ ข้อ คือ เรื่อง
ละเมิดลิขสิทธิ์ กับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ

การละเมิดลิขสิทธิ์ มีผลร้ายทั้งในทางแพ่งและทาง
อาญา ในทางแพ่งมีมาตรา ๒๒ บัญญัติไว้ว่า ถ้ามีการ
ละเมิดลิขสิทธิ์ เจ้าของย่อมมีทางแก้ไขโดยขอให้ห้าม คัดบัญชี
หรือมีค่าชดเชยอื่นตามกฎหมายในเรื่องละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น
ฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นต้น นอกจากนั้น ตามมาตรา ๒๒
ท่านให้ถือว่าจำแนกจำต้องละเมิดลิขสิทธิ์ให้ถือว่าเป็น
ทรัพย์สินของเจ้าของลิขสิทธิ์ และเจ้าของลิขสิทธิ์ชอบที่จะ

ฟ้องเรียกเอาเป็นของตนได้ เช่น เราประพันธ์นิยายพิศवादชัน
เรื่องหนึ่ง มีคนเอาไปพิมพ์ขาย หรือพิมพ์แจกในงานศพโดย
ไม่ได้ขออนุญาตจากเราก่อน นอกจากสิทธิ์ที่เราจะฟ้องร้อง
เรียกค่าเสียหาย เราไม่มีสิทธิ์ที่จะฟ้องเอาหนึ่งดอทคอมพชน
โดยละเมิดนั้นมาเป็นของเราได้ด้วย แต่มีอายุความกำหนด
ไว้ในมาตรา ๒๔ ซึ่งจะต้องฟ้องกันภายใน ๓ ปีนับแต่วัน
ละเมิด หาไม่คดีจะขาดอายุความห้ามฟ้อง ส่วนโทษทาง
อาญานั้นมีแต่โทษปรับกำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ และ ๒๖
โทษจำคุกไม่มี และสังเกตได้เป็นข้อสำคัญด้วยว่า การที่
จะฟ้องเอาโทษกันในทางอาญา ผู้ละเมิดต้องละเมิด
ลิขสิทธิ์ของเขาเพื่อประโยชน์ในทางการค้า คือเอาของเขา
ไปทำซ้ำเพื่อหาผลต่างค์ หาไม่เอาโทษทางอาญากันไม่ได้

สำหรับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ประเทศไทยได้
เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครอง
วรรณกรรมและศิลปกรรม ผลแห่งการนี้ทำให้บุคคลของ
ชาติที่เป็นภาคีมีสิทธิ์ที่จะฟ้องคนไทยฐานละเมิดลิขสิทธิ์
ของเขาได้ ผมไม่อยากจะพูดถึงเรื่องนี้มากนัก เพราะ
สังเกตดูจากสิ่งพิมพ์ทั้งหลายที่ออกโฆษณาในเมืองไทยแล้ว

มีการคัดลอกแปลและจำลองของเขาออกมาโฆษณาชักกัน
เกร่อไปหมด ที่เจ้าของเขาไม่คิดจะฟ้องร้องกันนับว่าเป็น
บุญอยู่แล้ว

กล่าวมาเท่านั้น เลยเวลาปรากฏไปเป็นกองแล้ว จึงยุติ
เพียงแค่นี้ ต่อไปเป็นวาระซักถาม ใครจะซักจะถามอะไรก็
ซักได้ เชิญ ถ้าตอบได้จะตอบ ถ้าตอบไม่ได้ก็จะไม่ตอบ

ในวาระซักถาม มีคนถามผู้บรรยายว่า กฎหมาย
คุ้มครองอุตสาหกรรมบดีของเรายังไม่มีประกาศใช้ออกมาก็จริง
แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔ เมื่อใด
ไม่มีกฎหมาย ท่านให้วินิจฉัยคดีตามคลองจารีตประเพณีแห่ง
ท้องถิ่น หรืออาศัยกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง หรือหลัก
กฎหมายทั่วไป ประเพณีคุ้มครองอุตสาหกรรมบดีมีใช้กันทั่วไป
ทุกประเทศ เหตุใดศาลไทยจึงไม่ให้ความคุ้มครองให้เกิดสิทธิ
ในอุตสาหกรรมบดี

ผู้บรรยายตอบว่า เรื่องนี้ไม่ใช่ว่าไม่มีกฎหมาย
แต่มีกฎหมายบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์มาตรา ๙๙ ว่า ททรัพย์สินอันเป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง
นั้น จะต้องอาจถือสิทธิเอาได้ แล้วจึงจะถือได้ว่าเป็น

ทรัพย์สิน แต่เมื่อว่ากันถึงสิทธิ์ที่จะถือเอาได้แล้วมันเกิดขึ้นมาเองไม่ได้ ไม่เหมือนกับที่เรามีวัว วัวมันตกลูกเป็นของเรา หรือไม่เหมือนกับที่เราเอาน้ำมาบ่นเป็นตัวทำเป็นน้ำแข็งออกขาย สิ่งเหล่านี้มันเกิดขึ้นมีขึ้นและถือเอาได้ตามธรรมชาติ กฎหมายไม่ได้สร้างมันขึ้นมาแต่มาว่ากันถึงสิทธิ์เช่นลิขสิทธิ์ สิทธิ์ในเครื่องหมายการค้า หรือสิทธิ์ในอุตสาหกรรมสมบัติ ถ้าไม่มีกฎหมายรับรู้รับรองเราก็ก่อสิทธิ์เอาไม่ได้ กฎหมายมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๙๙ ดังกล่าว จึงไม่เปิดโอกาสให้ศาลบังคับคดีตามมาตรา ๔ ได้

ผู้ฟังอีกคนหนึ่งถามว่า ลิขสิทธิ์นี้รับมรดกได้หรือไม่

ผู้บรรยายตอบว่า ได้ ทั้งตามมาตรา ๓๓ ในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ซึ่งบัญญัติว่า ลิขสิทธิ์นั้นโอนได้ทางมรดกหรือทางอื่น เจ้าของลิขสิทธิ์แห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมจะโอนสิทธิ์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ตลอดจนหรือไม่ตลอดอายุของลิขสิทธิ์ก็ได้ และจะให้ประโยชน์อันเกิดแต่ลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่นก็ได้ แต่ห้ามว่าการโอนสิทธิ์หรือให้ประโยชน์เช่นนั้นไม่สมบูรณ์ เว้นแต่จะได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อเจ้าของ หรือตัวแทนผู้ได้รับมอบ

อำนาจโดยชอบจากเจ้าของ เพราะฉะนั้น ต่อมคิดว่าผู้ประพันธ์
หนังสือเล่มหนึ่งตาย มาตรา ๑๔ บัญญัติให้ลิขสิทธิ์ของผู้
ประพันธ์มีอยู่ตลอดชีวิตผู้ประพันธ์และต่อไปอีก ๓๐ ปี ลิขสิทธิ์
จึงเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทของเขาตามมาตรา ๑๓ ถ้าผู้ใด
ละเมิด ทายาทของเขาฟ้องได้ ความจริงที่ลิขสิทธิ์มีค่า
น่าหวงแหน ก็เพราะโอนขายจำหน่ายกันได้ ตามบทบัญญัติ
ในมาตรา ๑๓ คือขายเอาค่าตัวมาใช้ก็ได้ หรือโอนให้
เป็นทรัพย์สินมรดกแก่ลูกหลานได้ทั้งระหว่างเมื่อเป็นและตาย

ผู้ฟังอีกคนหนึ่งถามว่า บทประพันธ์เก่าๆ เช่น
ของสุนทรภู่ และของกวีคนอื่น ๆ กรมศิลปากรรวบรวม
ไว้เป็นเล่มโดยไม่ใช้ผู้ประพันธ์ เหตุใดคนทั้งหลาย
จะพิมพ์ซ้ำจึงต้องขออนุญาตกรมศิลปากรหรือหอสมุด
แห่งชาติเสียก่อน

ผู้บรรยายตอบว่า ไม่ทราบ เมื่อความจริงตามกฎหมาย
หมายไม่ต้องขออนุญาต ไปขอกันทำไม สุนทรภู่ตายเกิน ๓๐
ปี เป็นไหนๆ แล้ว ดูเหมือนเกือบจะ ๒๐๐ ปีมาแล้ว ตายเมื่อ
เมืองไทยยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์เลยด้วยซ้ำไป ถึง
จะมาว่ากันตามกฎหมายปัจจุบัน ลิขสิทธิ์ของท่านก็เป็น

ของกลางไปแล้ว ใครจะคัดลอกพิมพ์ซ้ำก็มีสิทธิ์ทำได้ กฎหมายคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมไม่ได้ให้สิทธิ์อะไรแก่ผู้รวบรวมวรรณกรรมของผู้อื่น คงมีแต่มาตรา ๖ บัญญัติไว้ว่า คำแปลหรือแปลงมาใช้หรือการจัดลำดับแห่ง คนตรี การทำซ้ำแต่เปลี่ยนแปลงใหม่ซึ่งวรรณกรรมหรือ ศิลปกรรมชิ้นเดียวหรือหลายชิ้นรวมกัน ท่านว่าย่อมได้รับความคุ้มครองเหมือนอย่างวรรณกรรมหรือศิลปกรรมที่คิด ทำขึ้นเอง แต่ท่านมิให้เป็นเหตุเดิมนสิทธิ์ของผู้ประพันธ์เดิม ปัญหาจึงมีแต่เพียงว่า สิ่งพิมพ์ของหอสมุดหรือของ กรมศิลปากรนั้น เข้าลักษณะเป็นการทำซ้ำแต่เปลี่ยนแปลง ใหม่ซึ่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมหรือไม่ ถ้าเข้า ลักษณะเช่นนั้นกรมศิลปากรย่อมมีสิทธิ์ ซึ่งคนทั้งหลายจะ ละเมิดไม่ได้ แต่ถ้าไม่เข้าลักษณะเช่นนั้น คนทั้งหลายย่อม ทำซ้ำได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากกรมศิลปากร

ผู้ฟังอีกคนหนึ่งถามว่า นักพ่อนำบางคนตั้ง โรงเรียนขึ้นสอนนาฏศิลป์แก่นักเรียน โดยเฉพาะแก่นักเรียนสตรี เรียนจบแล้วเธอทั้งหลายเหล่านั้นนำนาฏศิลป์เข้าไปแสดงในไนท์คลับกันหมด ผู้บรรยายจะว่าอย่างไร

ผู้บรรยายตอบว่า ตามมาตรา ๘ ผู้ประพันธ์นาฏกย-
กรรมมัลลัทธแต่ผู้เดียวที่จะนำออกแสดงต่อประชาชนหรือมอบ
อำนาจให้ผู้อื่นนำออกแสดง ไม่ว่านาฏกยกรรมนั้นจะได้
โฆษณาแล้วหรือไม่ เพราะฉะนั้นทฎกศิษย์นำนาฏกิตปเข้า
ในทักดับแต่คงให้ฝรั่งชาวและฝรั่งคำดูโดยไม่ได้รับมอบอำนาจ
จากครุ ก่อตัวโดยทั่วไป จึงน่าจะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์
แต่ถ้าทฎกศิษย์แย้งว่าสอนให้เพื่อนำเป็นมาทงท ถ้าเอาไป
แสดงในในทักดับไม่ได้ จะเรียนไปทำไม ก็เป็นข้อทักนาคิด
อยู่เหมือนกัน ทงนต้องแล้วแต่พฤติการณ์ด้วย เพราะถ้าครุ
ตั้งโรงเรียนสอนเพื่อ ให้ทฎกศิษย์มีวิชาไปหากินในในทักดับได้
ก็ความผิดของครุนั้นแหละ ครุจะมาบ่นไม่ได้ และเมื่อเรื่อง
ไปถึงโรงศาล ศาลอาจวินิจฉัยว่าครุได้มอบอำนาจให้ทฎกศิษย์
แล้วก็ได้

ผู้ฟังอีกคนหนึ่งปรารภว่าเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเกี่ยว
กับการละเมิดลิขสิทธิ์ ฝ่ายอัยการเคยวินิจฉัยตามมาตรา
๒๓ ว่า การละเมิดจะต้องเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ทั้งชั้น
หรือส่วนมาก ทั้งนี้เป็นการแปลความผิดจากอนุสัญญา
กรุงเบอร์น ซึ่งใช้คำว่า substantial เมื่อแปลข้อความผิด

ไปเช่นนี้ ย่อมเป็นการเสียเกียรติของเมืองไทย ที่รับเอา
อนุสัญญาของเขามาใช้แล้วไม่แปลให้ดู

ผู้บรรยายตอบว่า อนุสัญญากรุงเบอร์นจะว่าอย่างไร
ไม่ทราบ แต่ที่ใช้มาตรา ๒๓ นั้นเป็นการใช้ผิด เพราะ
มาตรา ๒๓ ไม่เกี่ยวกับว่าอะไรเป็นหรือไม่เป็นลิขสิทธิ์ หาก
แต่เป็นบทบัญญัติไว้สำหรับให้เจ้าของลิขสิทธิ์เรียกร้องเอา
ค่าเสียหายเมื่อละเมิดลิขสิทธิ์มาเป็นของตนได้ ถ้าเกิดเป็น
ปัญหาว่ามิดลิขสิทธิ์หรือไม่มิดลิขสิทธิ์ ต้องวินิจฉัยกัน
ตามมาตรา ๕ ซึ่งในมาตรา ๕ ให้สิทธิ์ไว้ว่า เจ้าของมิดลิขสิทธิ์
แต่ผู้ใดจะทำเช่นหรือทำซ้ำซึ่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรม
หรือส่วนสำคัญแห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้น ๆ มาตรา
๕ ใช้คำว่าส่วนสำคัญ ตรงกับคำว่า substantial แล้ว

ผู้ถามยังข้องใจ จึงปรารภขึ้นอีกว่า กฎหมาย
ฉบับเดียวกัน ในมาตราหนึ่งใช้คำว่าส่วนมาก อีกมาตรา
หนึ่งใช้คำว่า ส่วนสำคัญ ผู้แปลกฎหมายก็แปลไขว้เขว
ไปหมด เป็นการเสียเกียรติแก่ชาติ

ผู้บรรยายตอบว่า เพื่อยุติปัญหาเรื่องนี้ ขอบอกตาม
ตรงว่า ผู้พิพากษาคดี อัยการคดี หรือแม้แต่ทนาย

อย่างตัวผู้บรรยายเองก็ดี ที่โง่ก็มึ ที่ไม่โง่ก็มึ ที่บอ ๆ ก็มึ ที่
ไม่บอ ๆ ก็มึ ๔๕ ๕ ไม่ดอริทความคิดเห็นก็มึ ไม่ดอริทความคิดเห็น
ก็มึ เป็นเรื่องที่เราเกิดมาไม่เหมือนกัน ขออย่าไปถือ
เป็นเรื่องเดี่ยวเกียรติเดี่ยวหายแก่ชาติเลย การวินิจฉัยกฎหมาย
ด้วยความคิดเห็นแตกต่างกันนั้น ทั้งโลกแห่งกฎหมาย ไม่มี
ใครเขาถือดำ

มีคนถามเป็นคนสุดท้ายว่า ที่ผู้บรรยายมาบรรยาย
อย่างนี้ แล้วหนังสือพิมพ์เขาอัตเทปนำไปลงพิมพ์จะเป็น
การละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่

ผู้บรรยายตอบว่า ๔๖ บอกแต่บอกครั้งก็เห็นว่าไม่เคยหวง
จะเป็นปาฐกถาเรื่องนี้หรือเรื่องไหนก็ตาม ใครอยากคัดลอก
ไปพิมพ์โฆษณาซ้ำ เชิญ ไม่เคยหวงห้าม พ่อใครตายแม่
ใครตาย หรือว่าควายใครตาย จะมาขออนุญาตพิมพ์ซ้ำ
ก็อนุญาต

ผู้ถามยังข้องใจอยู่ จึงได้ว่าผู้บรรยายมาบรรยาย
เป็นคำพูด แต่เขานำไปลงพิมพ์เป็นตัวหนังสือในทาง
กฎหมายจะถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ได้อย่างไร

ผู้บรรยายตอบว่า ตามมาตรา ๔ ดิถีอันมีแต่ผู้เดียว
 ของผู้ทรงดิถีดิถีนั้น เป็นดิถีที่จะทำชำซึ่งวรรณกรรมหรือ
 คีตปกรณไม่ว่าในรูปใด ๆ เพราะฉะนั้น ว่ากันตามกฎหมาย
 ที่มาบรรยายเป็นคำพูดนี้ ตัวผู้บรรยายก็มีดิถีแต่ผู้เดียว
 ที่จะทำชำโดยวิธีทำเป็นหนังสือขึ้นมาได้ ผู้อื่นจึงไม่มีดิถี
 ตะเมิตโดยวิธีนำเอาไปพิมพ์เป็นหนังสือ นอกจากนั้นว่าถึง
 การทำชำของหนังสือพิมพ์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐ (๔)
 มาตรานี้บัญญัติว่าให้หนังสือพิมพ์โฆษณาปาฐกถาได้แต่
 ในรูปเป็นรายงานปาฐกถา ไม่ใช่ในรูปคัดลอกเอาปาฐกถา
 ทั้งหมดไปลงพิมพ์ ทั้งยังได้บัญญัติไว้ด้วยในเวดาดียกกันว่า
 ทั้ง ๆ ที่หนังสือพิมพ์มีดิถีโฆษณารายงานปาฐกถา ผู้
 ประพันธ์ก็ยังทรงไว้ซึ่งดิถีแต่ผู้เดียวที่จะโฆษณาโดยวิธีอื่น
 คือจากปาฐกถาเป็นคำพูด ไปทำเป็นหนังสือขึ้นมา.

